

Št. 201

**MAREC
2023**

Časopis za brezdomstvo
in sorodna socialna vprašanja

PRIPOROČENI

PROSTOVOLJNI PRISPEVEK: 2 EUR

Polovico dobi član_ica društva.

Št. člana_ice društva:

KRALJI ULICE

Odgovorni in izvršni urednik:

Jean Nikolič

Tehnični urednik in oblikovanje:

Chris Hartke

Uredniški odbor:

Bojan Dekleva, Maja Vižintin, Špela Razpotnik

Sodelavci uredništva:

Tomaž Golob – Taubi, Barbara Jozelj, Žiga Novak, Jasmina Memič,

Špela Blatnik, Diego Menendes, Jure Zebec, Maruša Ivančič

Grafična zasnova:

Karlo Medjugorac

Lektoriranje:

Mojca Pipan

Ilustracije:

Miloš Dragojevič, Ban, Leah Artist Mihalič, Kilokatt, Gašper Sojč, L-King

Ovitek:

Prva in zadnja stran: Nada Žgank

Tisk:

Tiskarna Vovk

Izdajatelj:

Društvo Kralji ulice ISSN 1854-2654

Prostovoljni prispevek za časopis je 2 EUR.

Celoletni prispevek za naročnike v Sloveniji znaša 36 EUR, v tujini pa 72 EUR. Poštšina je vključena v ceno.

Naslov uredništva:

Društvo Kralji ulice, Pražakova 6, 1000 Ljubljana

Telefon: 059 022 503

030 323 128 (SMS komentarnica)

E-pošta: urednistvo@kraljiulice.org

Spletna stran: www.kraljiulice.org

Transakcijski račun za prostovoljne prispevke:

SI56 0400 1004 8456 921 odprt pri Nova KBM

PROJEKT PODPIRAJO:

Mestna občina Ljubljana -- Ministrstvo za zdravje -- Mestna občina Maribor

Ministrstvo za delo, družino, socialne zadeve in enake možnosti -- FIHO

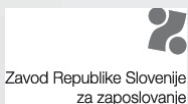
Javni stanovanjski sklad MOL -- Javni medobčinski stanovanjski sklad Maribor

Stanovanjski sklad RS -- Zavod RS za zaposlovanje -- Ministrstvo za javno upravo

Od januarja 2007 je časopis Kralji ulice

član mednarodne mreže cestnih časopisov (INSP).

Mnenja avtorjev in avtoric prispevkov
ne odražajo vselej mnenj uredništva.

Uvodnik:

Foto: osebni arhiv

DIGITALNA TRDNJAVA

Slovenija z novim ministrstvom za digitalno preobrazbo napoveduje razvoj družbe v skladu z modernimi časi. Ko smo že mislili, da so elektronske napotnice, ki jih je bilo treba še nedavno tega fizično predložiti ob obisku zdravnika, višek digitalizacije našega zdravstva, smo prejeli veselo novico, da se komunikacija z osebnimi zdravniki seli na spletne portale. Na prvi pogled je to dobrodošla inovacija in, roko na srce, vsem, ki smo z zdravniki že prej komunicirali po e-pošti, ne predstavlja nekih bistvenih pretresov. Na Kraljih ulice pa smo kaj kmalu ugotovili, da bodo portali vsem, ki so ali digitalno slabše pismeni ali pa stalnega dostopa do računalnikov in pametnih naprav nimajo, drastično otežili dostop do zdravnika. Razni portali so namreč ustvarjeni po meri generacij in slojev, ki so z digitalnim svetom že nekako naravno spojeni ali pa so osnove usvojili že v odrasli dobi med službovanjem in drugačnim udeleževanjem v širši družbi ter imajo stalen dostop do digitalnih naprav. Neverjetno je, kako spregledano je dejstvo, da se prebivalstvo Slovenije stara in imamo torej ogromno število starih ljudi, ki jih portali odrežejo od zdravnikov. Na tej točki vskočimo hčerke, vnuki, nečakinje in babici v minuti po telefonu naročimo nov termin pri doktorju ali pa sveženj aspirinov. Kaj pa vsi tisti, ki možnosti take pomoči nimajo? In to nikakor niso samo stari ljudje – to so premnogi posamezniki, ki so iz družbe že tako izključeni, zdaj pa bodo tudi iz zdravstva. Ne moremo arogantno navreči, da vendar še vedno lahko pokličejo v ambulantno (ker menda vsi vemo, da je večinoma tako, da se ne javi nihče). In prav tako ne moremo vzvišeno trditi, da bi se vsak lahko potrudil in stopil do javnega prostora z računalniki, se naučil uporabljati pametni telefon in tako dalje. Nikakor ne smemo dopustiti, da se dostopnost sistema slabša, in odgovornosti za to, da so izpadli iz njega, naprtiti posameznikom. Ne smemo računati na to, da si bo vsak, ki je digitalno nevešč, poiskal nekoga, ki mu bo pomagal. V situaciji, ko je v Sloveniji več kot 132.000 oseb brez osebnega zdravnika, javno zdravstvo visi na nitki, čakalne dobe so groteskno dolge, stanje pa se še slabša, ni primerno hitro in nepremišljeno uvajanje modernih dosežkov informacijske tehnologije. Komunikacija na portalih je le še en odmik od človeškega stika, le še en pobeg k zagovoru, da je »sistem pač tak in tukaj jaz nič ne morem, gospa«. Skrb vzbujajoče je tudi to, da bo morebitna dobra uporabniška ocena izkušnje s portalom spregledala statistično »cako«, da ljudje, ki dostopa do portala nimajo, ocene ne morejo podati. Na Kraljih ulice že vse od zloglasne koronakrize, ki nas je v imenu varovanja zdravja prisilila v elektronsko komuniciranje, opazamo izrazito povečano potrebo po pomoči pri komunikaciji z zdravstvenimi ustanovami. Praktično vsak zaposleni komunicira z zdravniki v imenu najmanj desetih članov društva, ki tega sami ne morejo. Potem pa doma še v imenu mame in dedka. Ena temeljnih človekovih pravic, dostopno zdravstvo, je v naši državi naglodana z vseh kotov – in portali so zagotovo eden od glodalcev. Verjamem, da so bili uvedeni z dobrim namenom, a absolutno prehitro in nepremišljeno. Pristojne zato pozivam, naj iz zdravstva nikar ne zgradijo nedostopne trdnjave. Z vodnim obrambnim jarkom vred.

Maruša Ivančič

Kazalo:

2	UVODNIK
4	V IMENU OČETA IN SINA IN ...
7	HUDIČ, KRILA PA TE PIZDARIJE
8	POLJE ČASTI
10	TOKOKROG
11	CESTNA FILOZOFIJA
12	NEKAJ CESTNIH
13	ANEKDOTE IZ PRODAJE
14	OBOLELA
15	MARIBORSKA SCENA
17	LITERARNA PRILOGA
21	SARIN DNEVNIK
22	DEBELUHI, KI NIMAJO ZA JESTI
24	SLIŠANJE GLASOV
26	KRALJEVI RECENZOR
28	IZZA REŠETK
30	BO OD KRIŽANK OSTAL LE KRIŽ?
31	NAGRADNA KRIŽANKA
32	KRAVŽLJANJE MOŽGANOV
33	OGLASNA DESKA
34	MILOŠEV FOTO KOTIČEK

TO SEM JAZ: GORAN ŠROK – GOGI

Februarja sem se oglasil v ljubljanski galeriji Kresija na brezdomski razstavi *200 korakov do oblakov*. Z njo sem bil zelo zadovoljen, takšnih dogodkov bi moralo biti mnogo več. Prihodnjič si želim še več časa preživeti v prestolnici, saj bi rad spoznal lokalne brezdomce in njihovo življenje. V Mariboru, kjer živim, je moje življenje danes precej bolj mirno kot v preteklosti. Razlog tiči v tem, da sem končno prišel do neprofitnega stanovanja. Zahvaljujem se vsem kupcem in kupkam Kraljev ulice, kajti z nakupom dotičnega časopisa omogočate boljše življenje nam – osebam z izkušnjo brezdomstva.

03
KRALJI
ULICE

PRAVILA PONUJANJA ČASOPISA

Ker želimo, da bi pri razširjanju časopisa Kralji ulice lahko sodelovalo čim več ljudi in da bi dosegel čim širši krog bralcev in bralk, je pomembno, da skupaj skrbimo za njegov dober ugled. Člani in članice društva, ki ponujajo časopis, ne predstavljajo le sebe, pač pa celoten projekt Kralji ulice.

Doslej so bili v javnosti zelo dobro sprejeti, mnogi bralci in bralke so pohvalili njihov pristop. Želimo si, da tako ostane tudi v prihodnje, zato člani in članice društva spodbujamo, da se držijo spodnjih pravil in tudi svojega občutka o tem, kako časopis še bolj približati našim bralcem in bralkam.

- Časopis ponujam na miren in nevsiljiv način.
- Drugim članom in članicam društva, ki ponujajo časopis Kralji ulice, izkazujem spoštovanje in se zavedam, da imajo ravno tako pravico do ponujanja časopisa.
- Z drugimi člani in članicami društva se miroljubno dogovarjam glede lokacije ponujanja časopisa.
- Morebitne nesporazume rešujem na miren in spoštljiv način.
- Med ponujanjem časopisa ne uporabljam alkohola in/ali drugih drog.

- Med ponujanjem časopisa omenjam predvideni prostovoljni prispevek in od bralcev in bralk ne pričakujem ničesar več.
- Med ponujanjem časopisa ne beračim.
- Spoštujem odločitev bralcev in bralk, da časopis vzamejo ali ne, in jih k temu nikakor ne silim ali jih drugače neprijetno vznemirjam.
- Med ponujanjem časopisa imam svojo uradno izkaznico društva na vidnem mestu. Številka žiga na časopisu mora biti adekvatna številki na izkaznici društva.
- Zbiranje prispevkov za druge dejavnosti društva je poskus zavajanja bralcev in bralk.

Če se član ali članica društva ne drži pravil ponujanja časopisa, je na to najprej opomnjen_a s strani strokovne delavke oziroma delavca, potem pa lahko začasno ali trajno izgubi pravico do ponujanja časopisa Kralji ulice. Bralce in bralke prosimo, naj morebitne kršitve sporočijo v uredništvo na telefonsko številko 059 022 503 ali na e-naslov: urednistvo@kraljiulice.org.

Franjo Frančič

Foto: osebni arhiv

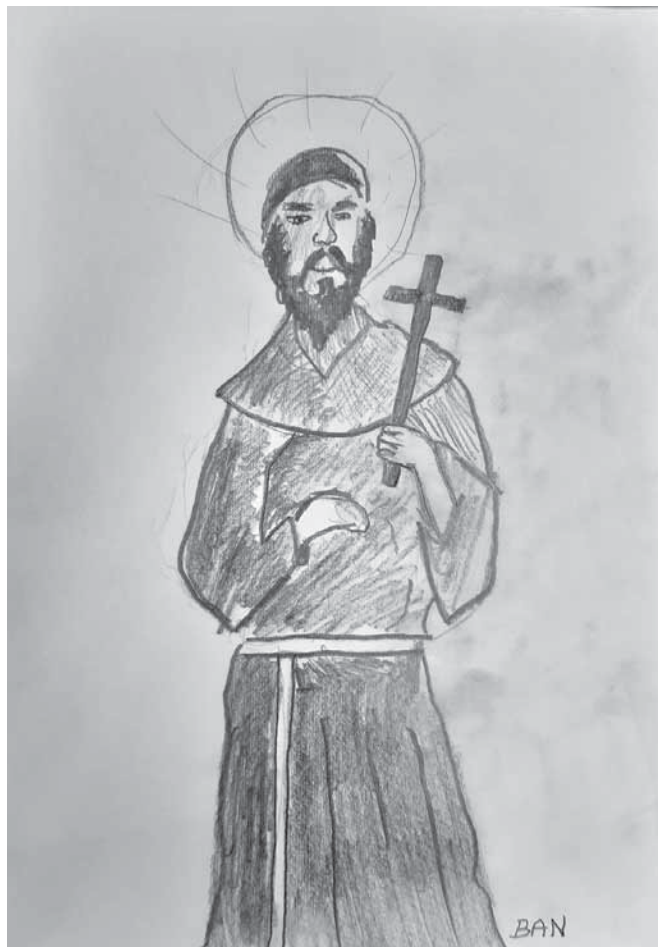
V IMENU OČETA IN SINA IN ...

04
KRALJI
ULICE

Vedno sem se čudil maminemu navdušenju, ko je pripovedovala o novem grobu, ki ga je našla na Žalah. Da je vsa ta scena z grobovi velik biznis, mi je bilo jasno, kot je bila jasna razlika, da so imeli nekateri marmorne grobnice večje kvadrature kot pa nekateri živi stanovanja. Prejšnji grob je zaplenila mamina sestra, moja bogata teta, ki je plačevala denarce za najem. Ta teta je vse življenje delala v banki, vsako leto hodila z možem v toplice v Radence. No, sicer pa tudi ona ni mogla ubežati bedni in grozni starosti.

Moja mati je imela devet otrok s tremi različnimi tipi, ki so imeli skupno le nasilnost in pijančevanje. In enega od svojih sinov je odstopila teti. Skratka, nisem mogel razumeti materinega navdušenja, ki ga je imela, ko je našla nov, v bistvu star, zapuščen grob in ga prepisala nase. To je taka lepa lokacija, pod drevesom, pa voda in smeti so čisto zraven! Nisem mogel razumeti, zakaj je to tak velik plus, v bližini voda in smeti! Pogreba niti ne bom opisoval, kakršno je imela življenje moja nesrečna mati, tak je bil obred. Kaos in cirkus. Potem pa se je zalomilo, ko je umrl precej let za njo moj večno zapiti oče. Bil je medicinski fenomen, kar nekaj let je živel brez jeter. Problem je bil, da nismo vedeli, kam z njegovim pepelom. Na Hrvaškem ga niso hoteli, tu pa ni imel groba, saj z mamo nista bila poročena in tako v sorodu. Potem nekako se je eden od bratov odločil, da zakopljejo žaro na mamin grob. Takoj sem povedal, da mi je to zelo moteče, čeprav nikoli nisem verjel v kakšno posmrtno življenje. Namreč, resnica je bila ta, da je storil vse, ampak res vse, da ji je zagrenil in otežil življenje na tem svetu. Nikoli nisem razumel in sprejel, da ga je imela mama rada. Ni šlo samo za to, da jo je vsakih toliko razbil, da jo je zaničeval, poniževal in zganjal psihični teror vsak ljubi dan. Preprosto uničeval jo je, trgal kos za kosom, zato ni bilo čudno, da je dokaj mlada zbolela. Umirala je leto in pol.

Včasih, ko sem stal pod tisto smreko in opazoval njegovo tablico nad žaro, me je zgrabilo, da bi jo vrgel v smeti. Potem sem sklenil, da njegov pepel izkopljem in neke odvžrem. Podnevi je bil problem, da bi kopal na nekem grobu, ponoči pa je bilo pokopališče blindirano in zaklenjeno. Končno sem sklenil, da to storim nekega prazničnega jutra, menda je bil božič ali nek drug verski praznik. Vzel sem malo lopatko, nož in večjo vrečo. Dan se je komaj dobro naredil, ko sem že bil na Žalah. Zemlja je bila na srečo mehka, prav nič zbita. V dobre pol

ure sem se prebil do plitke jame in kromirane žare. Tista sranja o odpusčanju in podobnem sem že davno pospravil v temne sobane psihe. Žaro in marmorno ploščo z njegovim imenom sem shranil v vrečo in se odpravil proti izhodu. Spomnil sem se babičinih besed: pri Breskvar zavij levo! Na ta način sem zlahka našel naš stari grob, ki ga je zaplenila teta. Poigral sem se z mislijo, da ga prekopljem, a sem bil preveč utrujen, da bi to storil. Ob cerkvi je stal zabojnik s smetmi. Tja sem vse skupaj odvrgel. Iz cerkve pa je odmevalo: v imenu očeta in sina in ...

ZAPISNIK O IZJAVI KRŠITELJA
LJUBLJANA, 11. 1. 2013, 22.50

POVE, DA ŽELI IZJAVO PODATI TAKOJ.
POVE, DA JE BREZ BESED.

ZAPISNIK O IZJAVI KRŠITELJA

V skladu s 55. členom Zakona o prekrških je bil kršitelj pred izdajo plačilnega naloga opozorjen, da se lahko za prekrške, da pa tega ni dolžan storiti niti odgovarjati na vprašanja, če pa se bo izjavil ali odgovoril, pa ni dolžan bližnje. Prav tako je bil kršitelj poučen, da mora v izjavi navesti vsa dejstva in dokazila v svojo korist, ki jih uveljavljati.

Kršitelj je dal naslednjo izjavo dne 11. 1. 2013 ob 22.50 uri vina KNOBLET

Jaz, da želim izjavo podati takoj.
Pove, da je brez besed.

Foto: Arhiv Kri

BREZDOMKA 9

Vsako jutro me je poklicala ali pa sem jaz njo. In vsakič me je vprašala, kam naj gre do kosila. Kako me je to zabolelo. Morala sem ji stati ob strani in ji pomagati, kolikor sem pač mogla. Vedno sem ji svetovala, kam naj gre in kaj naj dela, da bo čas do dvanajste hitreje minil. Potem so imeli kosilo na Strossmayerjevi, kamor so jih peljali s kombijem iz zavetišča. Ne znam si predstavljati, kako je sedela med brezdomci in kako obedovala z njimi, vsa hvaležna, da ima vsaj en topel obrok. Sicer so imeli zajtrk v zavetišču, ampak mislim, da si moral nekaj malega prispevati. Zdravje si je takrat uničila še bolj in en dan me je zlomilo. Poklicala sem gospoda Boštjana in mu rekla, da bi se rada malo pogovorila. Ker je mama še vedno pila, dostikrat zvečer ni smela v zavetišče, zato je spala na avtobusni ali železniški postaji, na stranišču na mrzlih tleh, dokler je ni našel varnostnik in je nagnal ven. Nekoč je v snegu obležala pod klopjo v parku in neka dobra gospa jo je zbudila ter ji pomagala na noge. Angel v človeški podobi. Grozno sem se bala, da bo nekoč zmrznila na tleh in ji nihče ne bo pomagal. Gospod Boštjan je bil iskren, mamina prognoza je slaba, poleg tega pa je preveč naivna in zaupa vsakomur. Rekel mi je, da moram biti pripravljena tudi na najhujše. Ulice so nevarne, sploh pa če je ženska sama, zasvojen in obupana. Obljubil pa mi je, da bo tudi on intenzivno začel iskati namestitev zanj, stara je skoraj 60 let in ni več najboljšega zdravja. Sploh ne vem, kako mi je uspevalo abstinirati v tistem obdobju. Spomnim se dogodka, ko je v soboto nisem dobila na telefon, v zavetišču so rekli, da tam ni prespala, in sva šla v nedeljo s Petrom v Maribor, pa sploh nisva vedela, kje je. Ura je bila devet zjutraj in ulice so bile bolj prazne. Ločila sva se, vsak je naredil krog okoli določenega območja. Kar jokala bi, ampak morala sem biti močna za obe. Videti je morala moč, čutiti mojo borbenost, da ni izgubila upanja. Našla sem jo pri pekarni. Smrdela je po urinu, a sem jo takoj objela in vprašala, če se gre preobleč v avto. Seveda je bila za, ampak videlo se je, da je za njo težka noč. Šli smo v trgovino, nakupila sem ji hrane in stvari za osebno nego. Ko smo prišli iz trgovine, je iz vrečke potegnila sendvič in pivo ter ga brez besed podala brezdomcu, ki je sedel na tleh pred trgovino. Takšna je bila. Imela je občutek za ljudi, ki so bili na slabšem kot ona. Že po poti sva se s Petrom dogovorila, da poskusiva izvesti intervencijo. Peljala sva jo na čaj in začel se je pogovor. »Mami,« sem nežno začela, »ne moreš takole živeti, srce me boli, ko te gledam, kako trpiš. Prosim te, premisli glede zdravljenja. Tudi če je nekaj položnic odprtih, bova midva to poravnala, pa na Slovaško bom pisala, sigurno bodo pomagali. Ne morem več tako, nič ne spim, ker me skrbi, kje ti spiš, si na toplem, varnem ... Meša se mi. Kot cunjica sem čez dan, nič ni iz mene.« Skrbelo jo je zaradi položnic, najbolj pa zaradi sramote. »Tam sem že bila. Nočem več priti tja kot klošarka z ulice. Lahko me zdravi deset zdravnikov, ampak če jaz ne morem brez pijače, mi ne bodo mogli nič pomagati.« Oglasil se je Peter. Vedela sem, da bo njega gledala malo drugače, ko bo videla, da se je odprl in da mu je mar. Potrdil je povedano in da je tudi njemu težko, ko me gleda, kako trpim. Kako trpiva. »Vse se še da popraviti, nimaš nekih težkih diagnoz, če bi šla noter, bi se v tistih mesecih lažje iskala sobica in urejale stvari. Pomagal bom finančno, da se poravnajo stare položnice, saj tega ni več kot za 300 evrov. Ne moreš biti starejša ženska, takole na ulici, prenevarno je. In imaš naju s Kajo. Prosim, premisli.«

Leah Artist Mihalič

Malo ji je odprlo oči. Tako je bila osredotočena nase, da verjetno sploh ni pomislila, kako njeno vedenje oziroma način življenja vpliva na mene in Petra. Ali pa na to sploh ni želela misliti, ker je bilo preveč težko.

Dodala sem: »Veš, da se sama trudim in zaenkrat mi lepo uspeva. Začel se je četrti mesec abstinence in rada bi imela otroka. Rada bi, da izkusiš, kako je biti babica. Ampak moramo urediti stvari, te nekako postaviti nazaj na svoje noge, mislim, da si samo izgubila smer. Sploh ne veš več, kje si in kam greš, kaj te čaka. Prihodnost vidiš črno, ne veš pa, da je lahko svetla. Od tebe je odvisno. Naj hodim na obiske z dojenčkom v naročju v zavetišče, na klopce v parku? Zberi malo moči, vem, da si v resnici močna, drugače ne bi zdržala vsega tega. Ne oziraj se na druge, kaj mislijo. Tu gre za tvoje zdravje in tvoje življenje. Ne želim, da me pokličejo iz bolnice in javijo, da so te našli v Dravi ali pretepeno do smrti. Ne delaj mi tega, prosim, rada te imam, vsi te imamo.«

V ponedeljek sem pisala sorodnikom na Slovaško, kakšna je situacija, in od mamine sestre Blažke dobila ekspresno pomoč v višini 200 evrov. Preostalo sva imela na strani midva s Petrom. Ko se bo odločila za zdravljenje, bomo plačali še preostali znesek. Poklicala sem mamo in ji vsa navdušena povedala, da je skrb za zavarovalnico odveč, ker je pomagala njena sestra. Sestra, ki edina v vseh letih ni obrnila mami hrbta in jo je vselej bodrila in ji stala ob strani. In edina sestra, ki je že leta 2005, ko je bila mama na ulici v Celju, prišla na obisk in jo presenetila na železniški postaji. Edina, ki ji je bilo mar. Sestra z velikim srcem in toplo dušo.

Tudi jaz sem imela nekaj sreče z namestitvijo. Čisto blizu zavetišča, dve ulici stran, je bilo poceni na voljo majhno stanovanje v spodnjem delu hiše. Žal pa je tisti dan, ko sem se dogovorila za ogled, mama imela drugačne načrte in že ob desetih dopoldan preveč pogledala v kozarec. Tako je odpadlo še nekaj ogledov, dokler ni gospod Boštjan mami javil, da ima nekaj zanj. Uredil ji je stanovanje na robu mesta, v spodnjem delu hiše. Poznal je lastnico in tako se je mama že čez nekaj dni rešila ulice.

Kaja Tomič

Luna

Ničesar ni bilo,
samo valovanje
odsevov lune
na morski gladini.
Svileno srebrna
razpotegnjena v večnost.
V čisto plitvem morju,
kjer lahko sediš in čakaš
in si hladiš ritko
in čutiš,
kako ti morski valovi
božajo prste na nogah.

Matic

POT NAVZGOR

počasi vstajam iz dna
se vzpenjam
previdno stopam
da znova ne padem
v tisto dno
kjer sem dolgo bil
žuljava so stopala
razpokana kot Veliki kanjon
a nepopustljiva
odločena da tokrat uspe
privleči telo na vrh
besede obupa so zastoj
samopomilovanje nesmiselno
v državi kjer nihče več ne gleda
dlje kot do svojega kupa bankovcev
kjer jedo tvoj pogum
v velikih kosih
tisti ki ga nimajo
samo ta previs še pa bom na vrhu
čeprav se mi zdi da je tam še eden
in za njim novi
vztrajam

MMF

Matjaž Odlazek

HUDIČ, KRILA PA TE PIZDARIJE

O NOVI KNJIGI TEREZE VUK: ZAKAJ IMA MOJ HUDIČ KRILA

Bilo je nekje oktobra 2021. Dan je bil lep, počutje olimpijsko, *pjevušio* sem si »ništa mi neče ovi dan pokvarit« od splitskih frajerjev TBF. Ampak zgodovina nas uči, da je mir le obdobje med dvema vojnama in pizdarija se lahko prične vsak trenutek. »Ti, kak maš mejl?« dobim sporočilo na Messenger. Tereza Vuk. S Terezo sva se na Facebooku nekako zaštekala. Isti smisel za humor, isti okus za muzko. S tem da je mal bolj zjebana kot jaz. Al pa je takšna zgolj splošna percepcija.

»Začela sem s tretjo knjigo. Dej mal preber pa mi povej, kako se ti zdi. Pa da ne boš kirem pošiljal.«

Terezo sem rad bral. Creepyatrijo sem prebral na eks in prav tako njene kolumne. Zdelo se mi je nobl, da jo zanima prav moje mnenje, in se z veseljem lotil branja. Poslala mi je nekaj 20 strani in itak, klasična Tereza. Brez filtra. Okej, nekaj malega ga vseeno je, ampak bistveno manj, kot smo navajeni od slovenskih avtorjev.

»To, Tereza, sam seki naprej po isti špuri! Tole bo neki! Pa dej mi še pošilji, me zanima naprej.«

In tako začnem dobivat odlomke njene knjige. Knjiga tarantinovsko skače sem pa ke. Mal smo na Portugalskem, v komuni, kamor so jo spokali, ko se je ni dal več prenašat, mal smo v sedanosti, mal smo na Metelkovi, včasih

v srednji šoli in mičken se projicira tudi prihodnost. Tereza piše večinoma zvečer, ko se ji je nabralo že kar nekaj dnevnega veseljačenja, in teksti niso vedno glih najbolj natančni. Ji povem, da se včasih malo zgubim in s tem samega sebe v šusu ustrelim v koleno:

»A bi mi lahko tele moje mejle mal uredil pa zmetal v Word? Bi poslala uredniku, pa tega ne morem glih. Sej sam tole, pol mi bo že jebač naprej to rihtal.« No, jebač zgleda ni mel glih časa in je ta častna naloga pripadla meni kar za skoz. Ja, mir ponavadi ne traja dolgo. Ampak vseeno, to sem z veseljem počel. Izmenjala sva si preko 500 elektronskih sporočil in evo, zdaj imate njeno novo knjigo.

Knjigo o Terezi. Samo o njej? Ne, niti ne. To je knjiga o pizdarijah, skozi katere gre človek. To je knjiga o odnosih. Ki so, tudi če so na momente zjebani, vseeno bolj pristni kot marsikje drugod. To je knjiga o trpljenju, ampak ne v smislu »lejte me, kolk sem boga«, ampak je trpljenje opisano duhovito. Ja, knjiga o lajfu. Ampak nima vsak jajc opisat svoje življenje tako, kot ga je Tereza. Njeni domači in njeni tipi bodo o sebi veliko zvedeli. In niti ne samo tisto, kar bi si želeli. In ja, po mojem mnenju boste brali hit. Huronski hit. Ker ne more bit drugače, *mark my words!*

07
KRALJI
ULICE

Sem pa ke je slišati, da Tereza ni glih taprava pisateljica. Da je kr tko mal. Ker je kao marginalka pa ni dost dobra za razna literarna sranja, kjer si »uveljavljeni« pisatelji en drugem podajajo razne nagrade. Prav, pa naj bo tako.

Meni se pri vsem tem pojavlja sam eno vprašanje. Ko bo po knjigi posnet film, katera igralka jo bo igrala? Kate Beckinsale bi znala bit kar v redu.

IN MEMORIAM: GOSPA S TRŽNICE

V času prvih epidemičnih valov, ko je biser, Avtonomna Tovarna Rog, še krasil nabrežje Ljubljane, je v njej delovalo množica solidarnih ročic in nožic, ki so se kasneje poimenovala Nutrije proti gentrifikaciji. V času lockdowna so kuhale čaj in tople obroke, jih delile po zapuščenih ulicah koronske Bolane-Lublane med takrat redke še stoječe borke in borce – kralje in kraljice ulic. Tako smo na cesti pletli vezi solidarnosti in upora od pomladi 2020 dalje. In spletli smo jo tudi s trdoživo gospo Heleno s tržnice. Hitro nam je prirastla srcu, saj smo jo večkrat videli kako kljub svojem izgledu betežne ženice, suvereno suka svoje kolo med stojnicami tržnice in nabira vse, kar je ostalo dobrega in koristnega za prodajalci tistega dne. Tako smo jo nekega popoldneva ustavili

in ji ponudili čaj, pa nas je takoj vzhičeno priporočila višjim silam, še v isti sapi pa preklela vso pedofilsko golazen med duhovščino, nas brezbožnike pa nasmejala do solz. Ni si delala iluzij o institucijah. Večkrat smo jo navijaško opazovali kako je brez oklevanja prevračala smetnjake ustanov in skrbela, da zavržena hrana ne bo šla na deponijo. Nič ne bomo stran metali!

Govori se, da je poskrbela za vse vrabčke, golobe, miške, podgane in nutrije v mestu, da niso bili lačni. Nekajkrat se nam je pridružila na »Kosilu pod milim nebom« v Ambrožcu in na Taboru. Bila je živa legenda; zdaj je le še legenda. Mi pa ji živizgamo v pozdrav.

3 nutrije

Foto: Tatjana Spiljak, Drušina

Helena na enem od silvestrovanj brezdomnih na Taboru v Domu Janeza Frančiška Gnidovca.

POLJE ČASTI, 13. DEL

Kadar se zdi življenje blazno, kdo ve, kje se skriva norost? (Roman Rozina: Sto let slepote)

08
KRALJI
ULICE

Luka je zdaj v Pelikanu v Višnji Gori. Veliko razmišlja o sebi. Ko sem se rodil, tisto majsko popoldne ob pol štirih, je bila toča, in tik po mojem rojstvu ponosni očka pogleda skozi okno ljubljanske porodnišnice, rekoč: »Pizda, toča mi je razbila avto. Ah, jebeš avto ... samo da sta vidva v redu.« Res sem bil ljubljen, vsi so plesali okoli mene in me crkljali kot malo čudo.

Ne gre mi slabo, čeprav sem malo drugačen; v vrtcu sem bil vedno zadnji, privoščim si čas in jem počasi, izklopim ves svet, rad imam tišino. V šoli, v prvem razredu, veliko tekamo po igrišču in učiteljica ugotovi, da moja motorika izstopa, saj sta ročici drugače obrnjeni kot pri sošolcih, ki tečejo kot pravi mali maratonce. Meni se to ne zdi potrebno, ne vidim nobenega smisla v tem. Uf, potem se začne branje in črke mi veselo poplesujejo pred očmi. Z mano se ukvarja logopedinja in nauči me pravilne izgovorjave črk k in t. Berem pa težko, še dandanes. Če se ne bi mati doma z mano tako trudila, ne vem, če bi speljal. Hranil sem se z njeno ljubeznijo, rastel ob njeni pomoči. Oče dolgo ni hotel verjeti, kako je z mano, zato me ni priganjal k učenju, ob njem sem spoznaval življenje spontano: z izleti v naravo in v hribe.

In potem se je spremenilo vse.

Ko je oče odhajal, sem se čudil, da je mama tako močna. Močna ženska, ki se ni zlomila. Bila je kot drevo; nobena veja ni bila dovolj težka, da bi jo upognila ali celo prelomila. Jaz sem bil drugačen. Razmišljal sem, za čigave grehe plačujem, kaj se lahko še zgodi, kje je zadnja postaja križevega pota. Mama me je večkrat stisnila v objem, jaz pa sem jokal kot dež. Kaos čustev in nezmožnost razumeti, kar se je v meni nabiralo, sta se zlivala iz mene.

Izhode sem iskal pri fantih, ki so hodili svoja pota, katerih žalostna razočaranost večkrat zadrgne grlo. Bilo je, kot da se je zame nekaj odločilo, me s tem spremenilo v povsem odvečnega. Bilo ni nekaj, s čimer bi se lahko pogovarjal, čemur bi lahko ugovarjal ali, sicer mojster samoslepitve in samovšečne interpretacije, polemiziral. Bilo je brez nasprotja.

Vesel sem bil, da sem šel pri petnajstih živeti k očetu. K njegovi novi družini. Mlada mačeha ni gledala na vsak moj korak, oče pa je že od nekdaj želel, da postanem samostojen. Ni me karal za vsako negativno oceno; prva je priletela že septembra, ko sem začel obiskovati srednjo lesno šolo. Mama je robantila, ko se je peljala z govorilnih ur, ker je vedela, da mi, če bom zamudil z učenjem do konca oktobra, ne bo več pomoči. Leto bo šlo k vragu. Oče jo je prosil, naj ne hodi več sama v šolo, in od tedaj naprej sta se vsak mesec dobila pred mojo šolo. Veliko sem pričakoval od teh druženj, a izkazalo se je, da sem upal zaman, da bi se oče vrnil k mami. Še slabše je bilo, mama se je morala preseliti iz naše hiše, da se je vanjo vselila očetova nova družina. In jaz.

Prišel sem nazaj v znano okolje in zacvetel. Rastel sem. Ko se otroci začnejo zavedati sebe in vloge, ki so jo v družinski tragediji odigrali, v nekem smislu sploh niso več otroci svojih staršev – saj so jim med tem že »razpadli« možgani. Ne le da nimajo več istega telesa in ne istega duha, še več – drugo preteklost imajo, v kateri mene ni. »Razkroj možganov« je posledica življenja v svetu, ki ga razumemo kot umik v svoj svet. Misli lahko gredo dlje od telesa, misli podirajo zidove in razklepajo okove.

2234701

Končal sem trgovsko šolo, a ko sem nadaljeval v srednji šoli (tri plus dva), so me v roke dobili fantje, ki se ne obremenjujejo veliko s tem, kaj je naše, kaj je vaše, in nagovorili so me, da smo kradli, razbili kakšno izložbo bifejev in zastoj prišli do pijače, cigaret in denarja za marihuano, pa seveda ekstazijev in preostalih pripomočkov za omamljanje. Oče je malenkosti opazil in začel sitnariti, da moram razmišljati o svojem življenju: ali šola ali delo ali komuna. Takrat je bilo moje življenje še lepo vodljivo. A večkrat sem se počutil kot knap, ki v temnem rovu gara in koplje rudo, zunaj sije sonce, zelenijo drevesa, on pa jih nima priložnosti občudovati. Če ni svetlobe in barv, tudi misli ne morejo biti vesele, le žalostno črne so lahko. Mislim sem si, da takšno življenje ni vredno človeka. Začutil sem, da sem osamljen, da me nihče ne potrebuje, nisem imel občutka, da bi moral še poslušati očetove nasvete pri skoraj svojih dvajsetih letih, in sem se nekega lepega septembrskega jutra s kolesom odpeljal od doma. Vsi so me iskali, jaz pa sem mami napisal SMS, naj me pustijo pri miru, da sem dobro. Ko je želela vedeti, kje sem, sem odgovoril, da je pred menoj hrib, ki visi navzgor. Vedela je, da sem zadet. Postal sem brezdomec, narkoman. Z mano je šlo iz tedna v teden krepko navzdol. Nobene smeri neba ni bilo več in čas je bil prah. Na mojih rokah in nogah je bila poleg vbodov umazanija, spal sem v mrzlih kletih in največkrat v lastnih smeteh. Mislim sem, da je to edini način, pravilni potek dogajanja. Vedel sem, da sem smet, skupek ostankov, ki se kotali sem ter tja po pusti površini, oglašanje ptic pa je bilo čedalje bolj oddaljeno. Slednjic je ugasnilo nebo. In ni bilo več zemlje. Ponoči me je obkrožalo cvileče oglašanje podgan, ki tekajo po blatnih stopnicah v zgornja nadstropja. Te živali so demonično božanstvo lakote. Tudi jaz nabiram hrano hlastno, tako kot žrejo hlastno sestradani psi. Spim sen izčrpanosti in obupa. Imam še črepinje preteklosti, ležijo na mojem dnu in me ne spustijo, a kmalu bo prišel trenutek, ko bom dokončno odletel s tega otoka in pustil vse za sabo.

Včasih si mislim, da te v življenju najbolj zajebata oče in mati. Ne namenoma, a vendar. Napolnita te s svojimi napakami in jih dodata nekaj za povrh. Pa vendarle, bolje je živeti še tako usrano življenje kot nobenega, čeprav vsak s svojim blefom in pozo, ki ga drži pokonci.

Našel bom spet, vsaj upam, da mi bo uspelo, svoje izgubljene ljubljene. A šele tedaj, ko bom scela svobodna ptica, zunaj človeškega časa in prostora, tedaj bom lahko postal ta, ki sem bil. In spet bom videl svetlobo morja ...

Erazem

POKLIC SOBARICE ALI SOBARJA

Kakšen je poklic sobarice ali sobarja? Ker sem v dveh letih dela sobarice ta poklic dobro spoznala, ga bom v tem zapisu poskušala opisati.

Delo v Hotelu Lev se začne ob 8.30 in konča ob 15.30 ali 16.00. Ob koncih tedna delo poteka od 9.00 do 15.00. Dela se šest dni v tednu, en dan je prost. Kot je znano, v turizmu ni vikendov in praznikov. Kolegice vedno prispejo v službo približno 45 minut prej, preden se delo uradno začne. Najprej se je treba preobleči v delovna oblačila, ki jih zahteva čistilni servis (modre hlače, oranžna majica). Sodelavke v službo pridejo tako zgodaj tudi zato, da se lahko skupaj usedejo za mizo v menzi, poklepetajo in skupaj spijejo kavo. Nato zbrane sodelavke nagovori šefica – vodja ekipe. Na kratko predstavi delovni dan, pove, ali bo več ali manj dela, opozori na kake posebnosti in možne težave. Vedno navrže tudi kaj spodbudnih besed. Nato se vsi odpravimo na delo. Vsaka sobarica je zadolžena za sobe v enem nadstropju hotela.

Delo je razdeljeno na tako imenovane odhode in ostanke. Odhod je temeljito čiščenje sobe po končnem odhodu gosta. Ostanek pa je krajše in hitro čiščenje sobe, v kateri bo gost še prenočil. Samo čiščenje je razdeljeno na čiščenje kopalnice (najpomembnejši del), postiljanje postelje ter brisanje prahu in sesanje tal. Moj najljubši del je postiljanje postelje, to imam res rada! Kot zanimivost naj še povem, da v Hotelu Lev sobarice pri delu uporabljamo pametne telefone, kjer imamo naložen poseben računalniški program za delo v hotelskem gospodinjstvu. Delo poteka izključno v srbohrvaščini, saj večina mojih sodelavk prihaja iz južnih držav: Bosne, Makedonije, Srbije in Kosova.

Najpomembnejši del delovnega dne je – malica! To je okoli 10.00–11.00. Malico v Hotelu Lev dobimo popolnoma brezplačno. Sicer nam postrežejo to, kar ostane od hotelskega zajtrka, toda podarjenemu konju se ne gleda v zobe. Za malico torej dobimo tipični hotelski zajtrk, kot so jajca na sto in en način: umešana jajca, trdo kuhana jajca, jajca na oko, jajca v omleti s šunko, s sirom, z drobnjakom ... Poleg jajc dobimo tudi obilo druge zdrave in raznolike hrane: pečeno zelenjavo, mini piščančje hrenovke, mini klobasice, čičeriko v paradižnikovi

omaki, sveže pečene žemlje in francoske štruce, sveže sadje in zelenjavo, rogljičke, čokoladne navihančke in še mnogo drugih različnih jedi. Meni najljubše so ameriške palačinke. To so majhne palačinke, velike za eno dlan, testo pa je mehko, puhasto in debelejšje kot za običajne palačinke. Zelo okusne so. Malici nato sledi še krajši odmor za kavo ob 13. uri. V menzi imamo avtomat za kavo, sodelavke pa vedno s sabo prinesejo kake piškote, čokolade in druge sladkarije. Velikokrat jih prinese več sodelavk hkrati, tako da se na mizi v naši menzi bohoti polno sladkih stvari.

Odhod z dela je zelo drugačen od prihoda na delo, ko si sodelavke vzamejo čas za preoblačenje, klepet, kavo. Ko je delo zaključeno, takoj odhitijo v garderobo, v rekordnem času slečejo delovno uniformo, navlečejo nase lastna oblačila in odhitijo. Hitijo po opravkih, v mesto, na pošto, na upravno enoto. Najbolj pa hitijo k fantu, možu, otrokom, domov k svojim družinam.

Moje sodelavke so zelo pridne, delovne in sposobne. Vsekakor velja, kar pravijo, sobarica mora biti hitra in spretna. Morda je njihova nepričakovana lastnost tekmovalnost. Vedno se kosajo med seboj: katera bo očistila več sob, katera jih bo očistila hitreje, katera jih bo očistila bolj kakovostno. In zelo klepetave so. Med pogovori v menzi in garderobi se izmenja veliko anekdot, nasvetov, življenjskih modrosti. Rade se smejejo. Vseskozi se sliši kakšna zabavna šala ali pa katera pribije kaj pikrega in duhovitega, da se vse nasmejimo.

Za zaključek naj omenim, da ima delo sobarice tudi svoje slabe strani. To je delo, ki je po naravi lahko ponavljajoče se in enolično. Če sobarica dela sama in ne v paru, je lahko tudi dokaj samotno. Vsekakor pa je to poklic s prihodnostjo. Hotelirska industrija v Sloveniji je v porastu. Vse več ljudi pride, da si ogleda naše naravne in kulturne lepote, se udeleži konference ali kakega drugega srečanja v privlačnem okolju ali pa se želijo samo odpočiti in sprostiti. Dobra sobarica (ali sobar) bo vedno našla delo in ob delu postala hitrejša in bistrejša ter bolj tovariška in solidarna.

MMC

09
KRALJI
ULICE

R
A
Z
S
T
A
V
A

Ivo Kvartuč - Ajva NA ČRTI

OTVORITEV: ČETRTEK 2.3.2023 OB 18H

Klub SOT 24,5 - YHD
Masarykova cesta 24 (stavba Lovci)
Metelkova mesto

YHD DRUŠTVO
ZA TEORIO IN KULTURO
HENDRIKPA

TOKOKROG 3

Moje bivanje v Centru za preprečevanje in zdravljenje odvisnosti od prepovedanih drog – CZOPD.

CIMER

Sobo si delim s cimrom, ki igra na kitaro, in zdi se mi, da imam blazno srečo, da imam njega, kajti muzika mi pomeni res veliko. Tu lahko poslušamo le radijske postaje komercialne narave, prepovedano pa je poslušati radijske postaje tipa Salomon ali Študent. To pravilo »brez divje glasbe« mi zelo mori. Tudi poslušanje radia naglas je prepovedano. Če nas zalotijo, da je preglasen, nam ga vzamejo za nekaj dni, in takrat se res čuti napetost, da bi se lahko rezala z nožem. Predvsem očitane tistim, ki so za situacijo krivi. Zato mi zvok kitare oziroma zven znanih komadov zelo ustreza in me pomirja. Hvala ti, D. Lepo igraš na kitaro in to zelo cenim. Pa sem se vendarle nekaj naučil na socialnih spretnostih o »pohvali na vedenje«. Zadovoljen sem s sabo in zvokom kitare.

ČAJANKA

Vsako nedeljo imamo po urniku tako imenovano čajanko, za katero razloge moramo oddati v TIM (neke vrste zbornica terapevtov) že v sredo, da se lahko v miru odločijo, če nam jo bodo sploh odobrili. Največkrat se odločijo, da ne, ker ne upoštevamo pravil, ker smo poredni in (sploh) ker se ne zdravimo. Za to, da v TIM-u vejo, da nismo pridni, smo itak sami krivi, ker na skupinah izpostavljamo drug drugega ali, bolje rečeno, ker nekateri izpostavljajo druge. S tem v TIM-u dobijo popolne podatke o tem, kaj se na oddelku dogaja.

Smola pa taka, čajanka nas ne čaka, zarad bedaka.

Razloge za čajanko, kot sem rekel, napišemo že v sredo in upamo, da nam jo bodo dovolili. Še preden zvemo, ali smo uslišani, se že piše, kaj želimo, da se nabavi, da se bo na famozni čajanki lahko pripravilo, kajti čajanka je namenjena samopogostitvi oziroma pripravi sladice. Potrebno je torej razmišljanje vnaprej, saj je trgovina dostopna le enkrat na teden. Že prav to odločanje, kaj za (še) neodobreno čajanko sploh bo, ponavadi privede do kreganja: smešno, ker večina sploh ne zna ničesar pripraviti, če pa že

zna, se nobenemu ne da kuhati, kar na koncu pomeni, da je na meniju nekaj preprostega. In tokrat se je le uspelo dogovoriti za pripravo sladoleda s smetano. No, ja, menda so v prejšnjih skupinah jedli pite, pice in druge stvari, po katerih se mi tu notri že pošteno kolca. Kaže, da so imeli nekoga, ki se mu je dalo prevzeti odgovornost za peko. Mogoče je kriv tudi dejavnik, da imamo le še eno punco, pa še ta, roko na srce, kot večina tipov tu notri, ni nič kaj dosti v preteklosti kuhala, kaj šele pekla in mesila za slaščice. Dejavnik urejenosti je med bivšimi narkomani iskana stvar – in to je najbolj očitno pri kuhi.

REDITELJ NA KRIZI

Vsak pacient ima celotno zdravljenje v vsakem trenutku neko zadolžitev. Tem zadolžitvam se reče funkcije in segajo od tipa čistilke, pomivalca posode do jutranjega motivacijskega trenerja. Za izvajanje vsake funkcije sta zmeraj dodeljena dva pacienta. Ena od funkcij je tudi reditelj. Danes zvečer, ko smo pili čaj, kot ga pijemo vsak večer (brez cukra seveda), je začelo mojega sotrpina v funkciji reditelj pošteno tresti in zategovati zaradi krize. Res je bil videti kot kup nesreče in videlo se mu je, da ga pošteno trga. Po koncu obreda pitja čaja se je spravil v posteljo, kjer je s svojim tresenjem povzročal pravi mali potres. Ker nam ni vseeno in ker smo vsi pametni, kaj je prav in kaj ne, je takoj stekla debata v smer, da so ga zdravniki na oddelku pošteno zajebali, ko so ga začeli tako hitro spuščati s terapije. Vsi smo bili ogorčeni in takoj je stekla akcija »rešitev pacienta Ryana«, katere namen je bil, da se mu priskrbi dežurni zdravnik (ki je vsaj eden v bajti), da se odpravi napaka v zdravljenju. Zdravnika nam je uspelo obvestiti, sedaj pa se le še čaka, ali bodo prošnjo uslišali. Upam, da ni vse skupaj le krik vpijočega v puščavi.

MALA JUTRANJA SKUPINA

Mala skupina, ki sledi že obrazloženi jutranji skupini (saj veste, to je tista skupina, v kateri se pacienti na račun zdravljenja obmetavajo z izpostavljanjem), je skupina pacientov in osebja v manjši obliki. Pacienti so že tako razdeljeni na dve skupini za lažje upravljanje, na mali skupini pa so

Gašper Sojč

razdeljeni še v manjše in v vsaki sta ena psihologinja in ena socialna delavka. Govora pa je isto kot na jutranjih skupinah, le da bolj v detajle zaradi majhnosti. Spet se cilja na izpostavljanje pacientov, a je to tukaj težje doseči, ker imajo ljudje večji občutek napadenosti, zato je počutje veliko boljše kot na jutranji skupini. Tudi tukaj je dobro biti tiho, ker drugače te terapevtki takoj vzameta na piko z bombami precizne psihologije. Tako pa si tiho in gledaš druge, kako se z odgovori pogrezajo vedno bolj in bolj, predvsem po zaslugi tega, ker se odprejo in povejo kaj iz preteklosti. In, o, ja, na mali skupini tudi zvemo, koga resnično vleče ven – tisti, ki so bili najbolj nasmejani in trdni, so sedaj najbolj razdražljivi in potrti. Psihologinja je izjavila, da iz preteklosti ve, da nikomur, ki je zapustil program predčasno, ni uspelo vzdrževati abstinence več kot tri mesece. Takoj pomislim na ženo in njen predčasni odhod iz programa (ni zdržala niti šest tednov zaprtega oddelka). Na mali skupini sem tudi prvič na oddelku videl nekoga točiti solze. Klasična slovenska zgodba, sin na drogah, oče pijanec, sin hoče pomagati očetu, kljub temu da še sebi ne zna. Kurc pa taka družba, polna pijancev, povzročiteljev avtomobilskih nesreč in pa seveda narkomanov in tabletomanov. Brez zveze. Zanimivo je tudi razmišljanje ljudi tu, ki za svoj neuspeh in skrenitev s poti največkrat okrivijo državo, ki naj bi bila s svojo politiko kriva za njihove slabe dosežke v družbi, ker po njihovo, če bi se cedila med in mleko, bi bilo vsem veliko bolje in problemov s propalicami ne bi bilo ... Pravljica.

Anatej

ZVEZA KLOŠARJEV SLOVENIJE

ŠTRAJK

Prišli smo v obdobje, ko so štrajki v modi in bi skoraj vsi radi štrajkali za več denarja. Morali smo zapisati skoraj vsi, kajti mi, ki zaslužimo tam 300–500 evrov, smo bolj ali manj tiho. Zakaj? Preprosto zato, ker vemo – saj toliko neumni pa spet nismo –, da nas nihče ne upošteva. Aja, dvignili so minimalno plačo. Koliko pa se nam to pozna? S tem zvišanjem smo mi v še slabšem položaju. To je nam nerazumljivo. Kako je mogoče, da imamo manj, če dobimo več? Vse skupaj je začarani krog, kjer ni niti začetka niti konca.

Mnogi pravijo, da nočemo delati in zato nismo upravičeni do denarja. To je bedarija! Radi bi delali in vsi bi radi tudi preživel. Tu ne mislimo na to, da bi živeli bogato in bi vsako leto odšli na dopust in bi svojim otrokom privoščili normalne in vesele počitnice. Nikakor. Radi bi le živeli tako, da nas kljub garanju ne bi bilo strah zbujanja ob prazni denarnici. Kajti vse bolj nam prihaja v zavest, da smo tisti, ki nismo dovolj »šolsko« pametni, obsojeni na životarjenje in suženjstvo. Ste se vi, ki nam očitete, da nočemo delati, kdaj vprašali, koliko smo delali zastoj? Debelili riti svojim delodajalcem, ki so z nami delali kot s sužnji. Potem pa so nas brez plačila odvrgli kot zadnjo smet. Ste se kdaj vprašali, koliko časa bi vi normalno živeli brez nas, ki smo vedno neopazni in opravljamo dela, ki jih vi nočete, pa so potrebna za vaše preživetje? Ne! Vi zahtevate večje plače na naš račun in ne pomislite na nas. Zato mi ne štrajkamo. Ne bomo se vlačili po ulicah za vaše blagostanje in bomo raje trpeli v revščini in upanju na preživetje.

Danes živite kolikor toliko normalno. Boste jutri tudi? Vedno bodo zmagali tisti, ki obvladujejo ekonomsko politiko in tudi vas poganjajo v štrajke. Vam še ni jasno? No, vam pa bo. Zato ponavljamo, da mi najbolj ubogi ne bomo štrajkali.

ZKS

foto: osebni arhiv

**Imam svoje mnenje,
pa se z njim ne strinjam:**

KLINKA ZA PANIKO

*Tam v šumju, v trdi temi.
Tam, kjer je konec mesta.
Kjer se prepletata duh in prah.
Je klinika za paniko.*

*Ljudem tam vcepljajo panični strah.
Ne živeti, ne živeti, le trpeti.
Praski, tablete, ampule.
Oh, le živeti si želijo.*

*Toda to je klinika za paniko.
Po dekretu skačejo trpeči.
Po prahu prah, po duhu prah.
Na duhu prah, na strahu strah.*

IN PANIKA

Črtomir Clonsky

BORBA

Obupal sem, ni mi več do življenja. Ni mi več do lepih stvari, ki so me včasih veselile. Ni mi do ničesar. Socialni delavci, ki so moji skrbniki, mi ne dajo mojega denarja, da bi prebelil stanovanje, da bi popravil uničena vrata, da bi poklical vodovodarja, dal popraviti pralni stroj. Živim v vukojebini. Sam. Nikogar ni, ki bi mi dal moč, da poskrbim zase, razen psihiatra, ki me sicer razume in bi mi rad pomagal. Smilim se mu, ampak ne zna drugega, kot da mi predpisuje tablete in briše spomin. Globoko v meni pa tli lučka. Sem človek? Ali sem žival, ki jo redijo za zakol? Sem svatbeno prase na kolcu ali sem krona stvarstva, kot piše v Bibliji? Me še čaka kakšno veselje v tem življenju? Bom obupal, obležal, sral, kozlal in se sam sebi gnusil? Bom preklinjal zdravnike, socialne delavke in skrbnike? Se bom tolažil, da je na tem svetu solzna dolina, da nam je usojeno trpeti, da moramo biti ponižni? Da moramo sprejemati muhe, sramoto, revščino in zlo, kot samoumevno? Ne, še sveti lučka upanja. Samo ne smem popizditi, biti nesramen in delati pizdarij. To je zelo težko in psihiatra se ne bom rešil nikoli. To sem dojel. Naj mi torej pomaga do boljšega življenja. Šel sem na sodišče in sprožil postopek za vrnitev opravilne sposobnosti. Nekaj denarja sem podedoval. Resda sem star, bolan in sam, ampak imam upanje. Mogoče bom zmagal na sodišču in s podedovanim denarjem preživel ostanek življenja, kot si bom želel. Vemo, da si vsak normalen človek želi, da ga bi okolica spoštovala, da ni lačen, da ga ne zebe, da ga nič ne boli. Vse to imam v glavi. Še hočem živeti in za to bom naredil, kar je v moji moči in kar vem, da je prav. Življenje je muka, je pa tudi boj in včasih zmagamo, in takrat je lepo.

Kavica

SAMSKO ŽIVLJENJE

Ne vem več, kaj naj napišem, mogoče to, da sem vesel, da sem dobil nujno bivalno enoto na Knobleharjevi in da bom zaradi prepovedi obiskov po 22. uri postal samski, saj zaradi tega ne morem imeti ženske. Katera pa bo hodila s tipom, ki mu prepovedujejo imeti nočne obiske. Okej, bom pa postal samski, zgleda mi je tako usoda namenila. Pred tem sem imel super punco, mlado in lepo. Sedaj pa imam to dobrodušno darilo od države, ki mi prepoveduje imeti kakršen koli zakon. Če država govori, da moram biti samski, pa to pač bom. Ko sem živel na prostem v svoji bazi raven železnice, sva se imela s punco super. Imel sem jo zares rad in tudi ona mene. Vesel sem zanje, da si je našla kakovostnega tipa, ki je tudi moj prijatelj, in všeč mi je, da je miren in zelo načitan, saj veliko bere. V glavnem, vesel sem za njo, da ji gre dobro in da je zadovoljna. Druga stvar pa je to, da sem dobil na Kraljih ulice delo, in sicer DSK ali delo v splošno korist, da odplačam dolgove državi in jih ne grem odplačevat v zapor. Na tem mestu moram pohvaliti vse socialne delavke, ki so mi pomagale, saj bi me drugače res zaprli, in to samo zaradi glob, ki jih nisem mogel odplačati. Življenje je lahko tudi lepo, če si ga tako narediš. Lep pozdrav in poskusite se imeti radi, saj so dobri odnosi še najboljše, kar lahko naredimo za dobro počutje.

Dejan (Sony)

NEKAJ CESTNIH AJ

TRAGEDIJI, KI TO NISTA BILI

HITRA SODBA

Nekega dne sem se napotil v trgovino z manjšim zneskom denarja, preostanek pa sem skril doma. Denar sem tako dobro skril, da ga po vrnitvi iz trgovine sploh nisem več našel. Čeprav sem pri iskanju imel tudi pomoč in čeprav smo dobesedno vse obrnili, akcija ni obrodila sadov. Tako sem bil prepričan, da sem bil okraden. Čez dva ali tri dni sem cimru že začel težiti s policijo in preverjanjem gibanja na mobitelu ter se smilil samemu sebi. Čeravno so mi vsi govorili, da je denar sigurno v sobi in ga bom enkrat našel, sem jaz to razumel kot oddaljevanje od problema. Bil sem zelo tečen in se predstavljal kot žrtev tatvine, v kar sem seveda verjel z vsem bitjem. In zamislite si: po tem, ko sem dva tedna obračal vse, kar imam v sobi, pregledal vse luknje in fuge ter obtožil zarote skoraj vse, ki jih poznam, sem ga lepega dne našel zavitega v brisačo. Na tem mestu bi se opravičil vsem, do katerih sem bil tečen, in obljubim, da naslednjič ne bom tako hitro delal zaključkov.

Robert Ž.

UKRADENO KOLO

Pred letom dni so mi ukradli modro kolo. Za vsak primer sem ga iskala pred lokalno trgovino, pred službenimi prostori, pri prijateljih, če ga slučajno nisem kje pustila in pozabila nanj. Nisem ga našla. Čez kak mesec sem si s težkim srcem kupila »novo« rabljeno biciklo. A ko sem pred dnevi parkirala avto na bližnjem brezplačnem parkirišču ob domu, sem z žarometi osvetlila svoje »ukradeno« kolo. Še vedno je bilo zaklenjeno z mojo ključavnico. Kolo sploh ni bilo ukradeno!

Smotana

PREČIŠČENJE

Danes je tak dan, oblačen in zasnežen. Odločim se pospraviti neke predale. S tem opravilom odlašam že nekaj časa. Nalašč odlašam. Polno fotografij in starih zapisov je. Nekaj pesmi in mamina fotografija. Prekinalu je odšla. Notri sta moje otroštvo in moja mladost. Moja prva ljubezen, moja spričevala. Angleščina mi je dobro šla. Slovensčino sem oboževala. Spomini kar lijejo. Pohodniške slike. Naše prelepe gore. Moj kuža Piki, nemški ovčar. Katrca. Zlagam in sortiram. Saj ne čistim. Čistim sebe, da se uravnovesim, da se spomnim, kdo sem in kaj zmorem. Kot terapija, brez obsojanja. Solze in nasmešek se menjavajo na mojem obrazu. Ta predal imam že dolgo. Za danes dovolj. Obrišem solze in čutim olajšanje. Ja. Poiskala sem samo sebe. Drugič spet. Toliko, da se očistim vseh toksičnih stvari. Bodite dobro.

Xena

POPACKAN LIST OD ANICE

Živjo, Tanja,

če bo to pisemce preveč popackano, se iskreno opravičujem. Ampak kdo bo kriv za popackan papir? Mislim ... v tem primeru bo kriv kuli. Ne ... papir bo kriv! Ne. Jaž bom kriva. Jaz in moja roka. Nihče drug. Lahko bi se umirila in nehala pisati tako hitro, namesto da bi pisala 100 km/h, kot da se mi nekam mudi, čeprav se mi ne. Mogoče sem pod stresom, mogoče sem utrujena. To bom vedela samo jaz. Kar se pa tiče popackanega lista, bom pa, kot sem že rekla, kriva samo jaz. Ljudje mi lahko pomagajo, a potem bo moj list morda še bolj uničen. Zato pa ne bom kriva jaz, ampak drugi. Zakaj bi se obremenjevala z nekom, ki mi lahko samo škodi? Lepše bi bilo, če bi se ukvarjala z nekom, ki mojega papirja ne mečka, ga ne trga in ne piše po njem, razen če tej osebi to dovolim. Tako kot ti. Ti nisi kriva, da npr. Urška packa po tvojem papirju. Pa saj sploh ne packa! Pljuva! Pušča nagravnje madeže. Nezelene madeže. Zakaj? Ker je njen papir že zjeban do konca. Z njim ne more storiti prav ničesar, razen če ga reciklira. Ti pa braniš svoj papir. Ti pomagaš drugim. Ti tudi deliš svoj papir. Z nasmejanim obrazom in velikim srcem. Jaz to vidim, zato ti podarjam svoj popackani papir.

Anica K.

POLOŽNICE

Zadnjič smo se res nasmejali. Mi, kadilci, sami sebi. Kdor ne kadi, temu smešno ni. Joj, ogrevanje je 150 evrov. Joj, elektrika se je podražila. Joj, hrana je vedno dražja. Pol pa kupimo dva zavitka cigaret, damo devet evrov in se nam zdi to povsem normalno. A nismo smešni. Mi, kadilci.

Xena

SPANJE ZUNAJ

V bazi smo štirje. Zapuščena hiša je sicer dovolj velika za kakih 18 oseb, ampak uporabljamo samo spodnje nadstropje. Vsak ima svojo posteljo. Trije smo v eni sobi, četrti pa je posebej. Grejemo se s pečjo na drva, ki je že bila v hiši. Za zdaj za gretje uporabljamo leseni pod, ki je v sobah v zgornjih nadstropjih. S sekirico in kladivom ga odbijamo s tal. Imamo še dve sobi, včeraj pa smo se začeli greti z ograjo – odbijal sem deske s stebra. Urinirat hodimo ven, opravljanje velike potrebe pa je težava. Sam hodim v zgornje nadstropje v školjko, ki pa je zmeraj bolj polna, saj ni vode. Tudi kuhamo si. Prinesli smo si pločevino, ki jo položimo zraven ognja. Tako si skuhamo čaj ali špagete. Ni za kuhanje večjih obrokov, za kaj manjšega pa je. Večinoma v bazo hodimo samo spat.

Kočevski medved

ODVISNOST

Začelo se je v 5. razredu osnovne šole. Ker sem bil med poukom nemiren, so me poslali v center za svetovanje. Izmerili so mi IQ, ki je bil nadpovprečen. Obiskoval sem ga enkrat na teden približno pol leta. Predpisali so mi tablete za koncentracijo. Te tablete sem jemal do konca OŠ. Močnejše tablete za živce sem začel jemati v 7. razredu. Kmalu sem začel kaditi tudi travco. Nato sem šel k »pravemu« psihiatru, ki mi je predpisal antidepresive in antipsihotike, od katerih sem postal odvisen. V 15. letu sem začel s heroinom, zraven pa jemal še vse druge droge, ki se jih je dalo dobiti. Družil sem se s sebi podobnimi. Skupaj smo kradli, vdirali, preprodajali. Pri 17 letih sem začel zdravljenje z metadonom, ki traja še danes. Če bi takrat vedel, kako odvisen postaneš od njega, se ne bi nikoli prijavil na terapijo. Zdaj sem tako odvisen, da na mesec pojem astronomsko količino antidepresivov. Poleg vsega, kar imam predpisano, si tablete kupujem tudi na črnem trgu.

RJ

ANEKDOTE IZ PRODAJE

ZAHVALA

Rad bi se zahvalil gospe iz Domžal, ki želi ostati anonimna, a vsak petek pride v Ljubljano in da prodajalcem Kraljev ulice nekaj denarja ali pa jih pelje v trgovino in jim nakupi hrane. Ker večjim organizacijam ne zaupa denarja, najraje pomaga kar osebno ljudem, ki jih sreča. To se mi zdi zelo lepo in bi jo zato rad posebej izpostavil.

Sedežna

DOBROHOTNOST

Letošnja zima je res »švoh«. Ne me narobe razumeti, ne pritožujem se nad pomanjkanjem mraza. Sem zelo zmrzljiva in verjemite, da stati ure in ure nepremično na hladnem, ko ti leden veter boža kosti, ni prijetno.

Zdaj se je zima le zbudila in bilo je tako mrzlo, da so mimoidoči hiteli iz trgovine do svojega prevoznega sredstva. Po nekaj urah, ko sem bila že prav trda od mraza, je do mene pristopila poslovodkinja Lidla, pred katerim ponujam Kralje: »Tebe pa mora danes res zebst. Stopi noter, samo nekaj ur je do zaprtja trgovine. Glede na vremenske razmere si lahko danes izjemoma v veži.«

Hvaležna za uvidevnost sem se postavila v kotichek v preddverju trgovine in slabe pol ure za tem mi je z nasmeškom na obrazu prinesla skodelico vročega čaja. Te njene prekrasne geste ne bom nikoli pozabila. Hvala, da ste mi priskočili na pomoč in olajšali ponujanje uličnega časopisa.

Špela

PRIJATELJICA

V času ponujanja časopisa sem spoznala osebo, ki me razume. Med pogovorom sva ugotovili, da sva sorodni duši enakega značaja. Ko se srečava in greva na kavo, si imava veliko za povedati, se smejiva, šaliva, včasih od veselja pade tudi kakšna solzica sreče. Ko potrebujem pomoč, me nikoli ne zavrne. Vedno, ko se razideva, mi namenijo najlepše besede: rada te imam. Ko govoriva po telefonu, moliva in si pojeva, ko zaključiva, pa si vedno rečeva: zbogom, rada te imam. Med ponujanjem časopisa sem vesela oseba.

Kaja Povše

ROMANTIČNI SPREHOD

S Kralji v roki stojim na svojem placu. Nekateri ljudje časopis kupijo, drugi samo podarijo denar. Ker pa sem se vzel v roke in imam položnice plačane, sem tokrat predčasno zaključil in sva šla na prelep sončen dan z mojo na sprehod.

Tivoli je bil poln vrveža otrok in staršev. Ustavila sva se tudi pred Savno Zlati klub. Infrardeča bi bila pravšnja za mojo hrbtenico. O tem že dolgo sanjam. O tem, kako mi toplota pregreje telo. Že nekaj let pravzaprav. Toplice mi ne pripadajo več. Ker moje zdravstveno stanje ne napreduje. Pa tako dobro so mi dele. Po poškodbi hrbtenice in roke. Zavarovalnica je rekla ne. A želja ostaja. Morda pa kdo donira kako karto zame. Nikoli se ne ve. Dobrih ljudi je veliko. Samo skriti so. O tem sem prepričan. Tako se z mojo brezciljno sprehajava po Tivoliju, zavijeva zdaj v eno, nato v drugo smer. Drug ob drugem. Saj veste, kaj je romantika. In na koncu, že v mestu, zavije moja na sladoled. Kaj naj rečem, sladoled je bil perfekten, cena tudi znosna. Vse sorte prelivov in raznih posipov si lahko izbereš. Okus božanski. Nato sva odšla domov. Tak je najin romantični sprehod.

Perice

Foto: osebni arhiv

Tereza Vuk:

OBOLELA

014
KRALJI
ULICE

Tole kolumno zdej pišem total bolna. Ker smo mi pametnjakoviči včer pozabili, da smo februarja, in smo se sončili na klopcah, kot bi bili v maju. Tko da bom danes kratka, saj bi šla sam še v posteljo. Sej bi prestavila, sam pol me bo urednik poslal direkt v kurac, ker sem vedno že tko zadnja. In tko sedim kle ob radiatorju do fula pa oblečena v dve bundi. Ker me trese in ker me boljso vsi sklepi. In po vsej tej bedi mam jutro še uradno predstavitev knjige. Direkt na valentinovo. Just my luck, res. Boljš, da se do jutro sestavim. Kaj bi dala, da bi me zdej en pedenal. Kuhal čajčke in me trepljal, da kako sem boga. Pa v trgovino

bi ga poslala pa take. Tko morm pa vse sama.

Ja, sej vem, jamram. Kako je pa brezdomnim, kadar so taki? Ko ni toplega radiatorja ne dveh bund? Ne denarja za pomaranče. Kaj šele postelje, v katero bi se zavil. Tebe pa vse boli in bi najrajš crknil. Kdaj smo lahk za tok stvari srečni in hvaležni. Sam dokler nismo v taki situaciji, niti pomislimo ne, kako je bit tko sam, da nimaš niti staršev ne nč. Jaz si tega ne znam predstavljat. Pa vedno se pizdim, v kakšni luknji živim, pol pa pogledam čez okno pa vidim enga v dežju po kontejnerju brskat. In si mislim, da kera budala sem, luknja je

luknja. Sam da je topla. O stanovanju govorim, da ne bo pomote. Itak pa ni čudn, da smo vsi neki bolni. Novembra je bil folk kr v kratkih rokavih. Zdej pa minus deset pa take. Je tak mraz, da smo vsi kadilci skor nekadilci postal, ker se nobenmu ne da ven iz lokala. Marca pa aprila bo pa skoz sam scal. Tko da do maja smo dobri. Ampak prej mamobaje še žur v Kinu Šiška. Drugega marca. Bendi bojo pa vse. Vstopnine ni. Tko da se vidimo. In jaz vidim zdej sam še kovtro pa toplo posteljo. Sam kdo mi bo kuhal čajčke?

Foto: osebni arhiv

Jurij B. Hudohmet

MI, PIJANCI

Pijanci s(m)o po krivici odrinjeni na rob družbe, kar je skregano z vsako logiko. Kot prvo, pijanci prispevamo velik del kolača državnega proračuna, saj so alkoholne pijače visoko obdavčene. Pravzaprav bi se vsi vozili z 20 let starimi avtomobili in imeli maksimalno 600 evrov plače, če ne bi mi, pijanci, s svojimi visokimi vložki v državni proračun vzdrževali visokega standarda v tej deželi. Kot drugo, alkoholizem je bolezen. Svoj živi dan še nisem videl, da bi se nekdo na nekoga drl: »Svinja, spet maš vročino!« Zakaj je potemtakem: »Svinja, spet si se napil!« Lejte, družba, bolezn je treba zdraviti, ne pa bolne ljudi zmerjat. Sicer pa se tako kot v vsakem športu tudi pijanci delimo v razne kategorije. Pravzaprav so podobne tistim pri boksu. Najprej mamomušjo kategorijo. Sem spadajo dekleta, ki imajo s posteljo vred kakih 45 kilogramov. Takšna spi enega »italijančka« pa je nabasana cel teden. Sledi lahka kategorija tako imenovanih socialnih pivcev, torej tistih, ki po alkoholu posežejo ob družabnih dogodkih. Ti se še dalje delijo na tip A in tip B. Tip A bo žulil eno pivo dve uri, da ima že izgled in okus scalnice. Tip B pa se bo malo preveč sprostil, zaplesal na mizi, osvajal direktorjevo ženo in končno omahnil pod težo maliganov. Naslednji dan mu bo sicer v službi nekoliko neprijetno, kakšnih hujših posledic pa ne bo. Sledijo polprofesionalci. Ta skupina je »pridna« med tednom, v petek pa se jim odveže. Petek, dan za metek, kot pravi krilatica. Načeloma se ga napijejo ob petkih, ob sobotah zdravijo mačka, v nedeljo pa jadikujejo nad tem, kako hitro je minil vikend. Pol smo pa profiči, kamor prištevam tud sebe. Mi pa pijemo at random. Ne ravno, da je treba že zjutraj kaj spit, a če se ukaže prilika, zakaj ne. Za profesionalce je značilno, da smo pijani ves čas, a alkohol tako dobro prenašamo, da ne izgledamo pijani. Pravzaprav bi izgledali pijani, če kaka dva dneva ne bi nič spili. V takem primeru bi se nam začel zapletati jezik, med hojo bi se spotikali in bili omotični. Podobno kot v danskem filmu Nažgani previdno doziramo dnevno količino popitega alkohola. Po gostilnah načeloma ne hodimo, a

PrettySleepy

imamo alkohol vedno pri roki. Alkohol se ne odpovemo niti pred pomembnimi izpiti, poslovnimi sestanki in drugimi dogodki. Brez alkohola pač ne zmoremo normalno funkcionirati. Na zunaj smo zgledni državljani, imamo službe, plačujemo davke. Nekaterim uspe celo obdržati vozniški izpit. Potem je pa še skupina tistih, ki so že zdavnaj našli svoj sveti gral. Tisti, ki so nad nami. Razni Jacki Nicholsoni in Roberti De Niri med pijanci. To so fantje, ki se jim za vse jebe. Delajo ne, davkov ne plačujejo. Stojijo pred bifeji že ob petih zjutraj in se tresejo kot pes na kuzli. Kot bi jim bil Nikola Tesla dedek.

Kot vidite, smo izjemno pomemben del družbe, v kateri živite. Dobro premislite, preden boste naslednjič z gnusom pogledali kakšnega pijanca, kakšno bi bilo vaše življenje brez nas. Še kabelske ne bi imeli.

Foto: osebni arhiv

Mariborska scena:

Renato Volker – Rene

COELHO JE POVSOD

Četrtek, 2. 2.

Sedim na vlaku. Ja, spet. Krožna tura po Maroku. Osem dni sem se potikal po ulicah Tangerja in ugibal, ali sem čisto pri sebi. Kdo pri zdravi pameti pa bi šel dobesedno iskat literarne junake in jih prosit, če bi sodelovali v njegovi zblojeni pustolovščini? Ja, kdo, jaz. In sem jih našel. Alkimist* se mi je osebno prikazal že v gej savni v španskem Torremolinosu. Nič kaj ni podoben Morganu Freemanu, za katerega se govori, da naj bi ga upodobil. Ta moj junak je prej kot Vinči Vogue Anžlovar, brada in vse. Ker dedek je tokrat res šel na jug.

Na vrhu strme ulice naj bi bila v Alkimistu trgovinica s kristalom. Tam sem našel antikvariat. Če pohitite, vas bodo na prvi polici, levo od vrat, čakali kristalna vaza in dve skledici. Malo nižje, dol proti trgu, je lokal Pri Angležu. Tukaj je moj Jakob srečal pustolovca. Znamenja. Na stojalu za razglednice je vame gledalo šest parov oči. Poglavar oaze, njegova hči Fatima in Santiagova mama, ki dobi v moji zgodbi novo razsežnost. Duša sveta me vodi. Pohajkoval sem po presenetljivo čistih in prijaznih ulicah pristaniškega mesta, pil in jedel na štantih in v beznicah in se oh in sploh počutil kot Lawrence Arabski, zaljubljenec v puščavo. Bambus sem pil. To, da me je našel celo tatič, je zgodba zase. SŽ se lahko v mišjo luknjo skrijejo. Dobra ura za 300 kilometrov, z nadstropno mrcino in ultra prijaznim osebjem. Je pa trasa res ena sama ravnina. Povsod sem pil izjemno okusno kavo. Skupaj s plastenko vode so jo običajno cenili na dober evro. Na pol poti do Casablance izstopim, si malo ogledam Rabat in potem pozno popoldan naprej. Ni vrag, da me v treh nočeh ne zanese poiskat Humphreyja Bogarta in naročit Samu, naj še enkrat zaigra. Neverjetno število slepih beračev je na širokih bulvarjih upanja. Amputiranci prosijo za simpatijo. Ženske z otroki v naročju in iztegnjeno roko prosijo vbogajme. Dete na njenem hrbtu je zavito v dekico s kričočim napisom: *happy*. Najtežje se je navaditi umakniti pogled. Ampak ignoranca je tukaj eden redkih učinkovitih načinov samozaščite. Še najlažje je za deset ali dvajset centov kupiti zavoj papirnatih robčkov in si vsaj malo olajšati vest. Kar nekaj ljudi spi na ostrih bodicah ulice. Vreme je lepo. Vsaj nekaj. Pomladno frišno. 15 °C. Ponoči okoli 3.

Petek, 3. 2.

Primorska mesta imajo po vsem svetu enak romantični pridih. V notranjosti pač iluzija trči z realnostjo. Visoka moda modernih stavb iz stekla in marmorja se tukaj še izraziteje prepleta s cigajnerajem preproščine. Plesen razpona med reveži in bogatuni in onimi vmes se dobesedno vleče iz generacije v generacijo. Kljub prijetni klimi dvomim, da se je bodo kdaj znebili. Danes sem se sprehodil do lokala, kjer so snemali legendarno Cassablanca. Rick's caffe. Medtem ko so ob baru solze ganjenosti redčile klubski koktajl za deset evrov, je bila Ingrid nekje zunaj. Gledati film na lokaciji, kjer so ga snemali, je res filmsko. Sprehod ob na novo pozidani obali varovanih luksuznih stanovanj me je mimo nakupovalnega središča potem pripeljal do monolitne džamije. Obred. Varnostnik me je poslal čakati v klet, kjer je spa center. A meni težko. Zgoraj duhovno čiščenje, spodaj telesno. Ko bi verniki vedeli, kaj se je v moji duši dogajalo. Blažen sem opazoval medvede pri osebni higieni. V parih so prihajali, poležavali v pari na toplem marmorju in se potem izmenoma klofutali po ritih, se režali, kramljali in drug drugemu spirali svinjarijo z večinoma baročnih teles. Tu bi jaz

kamot nadure delal. Na aplikacijah za zmenke je običajna klavnica. Večina je vljudnih in seveda diskretnih. Nocoj imam zmenek. Da izvem iz prve roke, kako se godi gejem v Magrebu. Lezbijke kaznujejo že za poljub.

Sobota, 4. 2.

Ojoj, kakšna noč. Nekdo me je s precej solidnim mercedesom pobral pred hotelom. Ko so se vsa štiri varovala na vratih avtomatsko zaprla, mi je zaprlo sapo. Liam Neeson iz *Taken* me je prešinil. Ugrabitev. Ja, pa ja. Kdo pa bo staro kravo ugrabil. Avto je po minutki parkiral za ovinkom ali dvema. Klub Villa. Gorili na vratih sta ga prijazno pozdravili. S kelnerco se je polubčkal in me predstavil. Aha, srečal sem lokalnega Reneja. Živa glasba. Vizualno nekaj med Stromaeom in Ceco. Gostitelj mi je v karaoke stilu pel Khalefovo Aisho. Kakofonija frankofonije. Jaz sem malo zarajala in z boki pomigala. Kot Sestre v Aladinu. Ptujski karneval se lahko skrije. Pivo in meze. Podaril mi je prstan. Praznovala sva zaroko. Baje. Smeh in ples do ranih ur. In kdo bo plačal? Slej kot prej se vse konča pri denarju. Precej eskortov je na voljo. Pa sami plemenski žrebci. Brez zamere, ampak v mnogih primerih smo turisti pač premični bankomati. No, ja, dobrih dvajset evrov je bilo pa vredno tistih dvanajst pirov in kup futra. Pa hašiš na WC-ju med pisoarjem, kabino in onima dvema, k je en enemu z usti nekaj v šlico iskal, ni bil švoh. Ah, Casablanca. Hammam, haram, ti dam, ti dam, ti dam. Ob štirih pride nov habibi. Greva na kavo. Kao. Scena živi v strahu pred policijo. Homoseksualnost je kazniva. Šest mesecev do tri leta zapora, če te dobijo lačnega ljubezni ali samo potrebnega bežnega seksa. Aretirajo tudi turiste. Oops!

Nedelja, 5. 2.

Dva dneva Fesa me bosta izstrelila v Benetke. Vmes izstopim v Meknešu in se dobim na še eni kavi. Kao. Samo da ni policaj. Sicer pa so tukaj cepljeni na uniforme. Ali se jih bojijo ali si jih želijo. Grafiti in murali nogometnega kluba Wydad AC so kljub skoraj polnoletnemu zamiku še zmeraj po vsej Medini. Njihovi navijači so legendarni fanatiki vse od 1937. Skoraj ko Viole.

Ponedeljek, 6. 2.

Pa se je zgodilo tudi to, da se, kot včasih, proti Jadranu peljem z vlakom v kupeju, kjer se nas drenja osem. Če bi nas prelili z deviškim olivnim oljem, bi bili kot konzerva sardin. Še dobro, da fižol ni ena glavnih sestavin tukajšnjega zajtrka. Ko se spomniš, da Google maps delujejo tudi brez interneta, ti ni treba po nepotrebnem nazaj gor v Tanger, ampak skočiš z vlaka v zadnji sekundi, se vrneš v Rabat in pol noriš po postaji išoč onega za Fes. In ga najdeš. Mirage.

** Roman Paula Coelho, ki je s svojo preprostostjo in modrostjo očaral in navdihnil množico zvestih oboževalcev po vsem svetu, je zgodba o mladem andaluzijskem pastirju Jakobu, ki iz rodne Španije odpotuje v egiptovsko puščavo, da bi našel zaklad, zakopan v piramidah. Pot mu prekrizajo ciganka, samooklicani kralj in alkimist, od katerih vsak skuša Jakoba usmeriti k pravemu cilju njegove poti. Prvotno popotovanje v iskanju materialnih dobrin se tako spremeni v odkrivanje zaklada, ki ga nosimo v sebi. Jakobova vsebinsko bogata, ganljiva pot, ki v sebi skriva pomemben moralni nauk, je pričevanje o neizčrpnih moči sanj, ki nam lahko spremenijo življenje, in o tem, kako pomembno je prisluhniti svojemu srcu. (Knjigarna Felix)*

Paparazzi

*Fotografirati na ulici,
stati in opazovati.*

*Ni greh,
je greh.*

In ti greš kar mimo.

*Fotografiram te na skrivaj
in si domišljam,
da*

si

Marilyn Monroe.

Jaka Prijatelj,
paparazzi za reveže

Foto: Jože Suhadolnik

PAPARAZZI ZA REVEŽE

Foto: Jaka Prijatelj

Priloga Društva slovenskih pisateljev Vrabec Anarhist se tako kot spletni portal imenuje po neuklonljivem ptičku iz romana Ivana Cankarja Hiša Marije Pomočnice, ki se je na vsak način hotel prebiti na svobodo in ga lahko razumemo kot simbol večne utopije. Čeprav je vrabček v romanu nesrečno končal, smo ga oživili v prepričanju, da mora biti svoboda temelj družbe in ustvarjalnosti. Prilogo urejata Igor Divjak in Neža Vilhelm.

Borut Slokan

SOVEC

Borut Slokan o poslani zgodbi

Veliko več je situacij, v katerih potrebujemo predvsem oporo, velikega brata ali sestro, kot pa kaj drugega. Objem, v katerega se zjočemo in v njem sproščeno zadremamo. S to mislijo sem začel pisati zgodbo.

Živa ni marala joka. Solze so ji drvele po licu. Koča je dihala svež gozdni zrak, dišala je po lesu. Sama ni vedela, kam je zamahnila z roko; žvenket pribora, sedaj na tleh, ji je povedal, kam. Jokala je v mizo, v les. In pri sebi, ne vem kolikič, obnavljala razgovor.

»Mare, kje si, kličem te že nekaj ur, tvoj telefon pa mrtev?«

»Draga Živa, na tem svetu so, žal, še drugi ljudje, od katerih se moram posloviti pred božičem. Pa tudi pogovoriti, državni proračun bo kmalu. Te bom poklical, pred nama je pomemben razgovor.« Mare je bil v državni službi, ampak je grizel.

Napredoval je pred vsemi sovrstniki. Živa je bila ponosna nanj ... no ja, večinoma.

»In vse sem privlekla, še črno seksi perilo in visoke pete za posteljne igrice, vse, porabila pol prihrankov ...«

Šampanjec na mizi se ji je krohtal v obraz. Nekje okoli hiše so hukale sove, morda gnezdene v linah stavbe. Zvlekla je kovinski stanio z vratu steklenice in odvila žico z bunkastega zamaška. Čep potem ni bil problem. Niti pok odprtja steklenice. Bledo rumeno vino je sililo iz vratu in natočila ga je – v politrski pivski kozarec. Pa, briga njo, če to ni olikano.

»In sem izbrala vina kerner, sauvignon, malvazija, renski rizling, trollinger, vsa bela, pozna trgategv, polsladka, hude cene, ampak po Maretovem okusu. In sem ugibala, pri kateri buteljki bo rekel, kar bo razneslo moje srce. Morda ... morda rumeni muškat? In sem kupila še drobno steklenico sladkega vina, pridelanega samo za papežev obisk v naši državi. Zdaj sem pa tu sama, jaz in steklenice ... in buteljke ljubezni ni, butelj sem jaz.«

Šunka, z dišečim masnim obrobjem, polnjene telečje prsi, pripravljene za peko, mrežna pečenka, koline, vse, kar je rad jedel – bil je pač Prekmurec –, nagradeno na kuhinjski mizi. Še bučno olje in kuhan goveji jezik je pripravila Živa, s trdo kuhanimi jajci vred, in motovilcem.

Načrtovala je tri dni praznikov. Tri dni daril, poljubov, objemov, priseg. Tri dni, ki bodo spremenili njen svet. Ki bodo začetek njenega novega življenja – z njim.

Kako? Pivski kozarec šampanjca je bil že prazen. Kiselkasti občutek v želodcu ji je povedal, kam je steklo vino. Ampak ga je bilo še, več kot preveč. In trideset let starani armenski konjak, kot ga je Mare imel rad. Mare ... Prišla je konjak in stopila iz

male hiše. Kamin bo poskrbel za toploto in imela je še lastno ogrevanje na petrolej.

Sneg ni več naletaval. Veje smrek naokoli so se šibile pod belimi zapadlimi gmotami in se majale v vetru. In spet so se oglašale sove – in to podnevi. Od kod? S steklenico v roki je Živa stopala proti smrekovemu gozdu. Veter je suval, sunki so bili močni. Ne toliko pri tleh kolikor višje, med krošnjami dreves. Njeni negotovi koraki so jo zanesli naprej.

Več dreves je zaječalo, veje so padale na tla. In, pred njo, na snegu, spet veje, in gnezdo. Sovino gnezdo, to je vedela, da jih vedno ukradejo drugim ali pa da gnezdiijo na prazno. Toda ... na tleh so ležala tudi tri razbita jajčka. Brez beljaka in rumenjaka, ki sta morda poniknila, znotraj pa tri skoraj neopazne pojave. Tri življenja, izgubljena v hosti. In zraven ogromen puhast čop. Mrtva mati. Gozd je divjal in zahteval je svoje žrtve. Tam pa ... Orjaški šop perja je drhtel pred Živo. »Ahh, ti si preživel. Daj, da te vidim. Ne skrivaj se, danes ni skrivalnic.« Počutila se je noro, ko je govorila sovi; čutila je, kot da lahko danes govori s komer koli. Orjaški, več kot pol metra dolg bel samec je ležal pod smreko. Ranjeno čokato telo. Široka glava. Sova. Sovec.

Stekla je v hišo po prvo pomoč in zatem zgrabila belega samca.

»Tiho, bodi tiho, hočem ti dobro. Poglej, bolečina je manjša, kri ne teče več.« Prilepila je rešilne obliže in namazala kremo za rane in drugo, kjer je bil ranjen. Ves čas, zadovoljna, da ima spremembo, mu je mrmrala uspavanko. Armenski konjak ji je pomagal. Par kapljic je kanila tudi na samca; spil je takoj. Samec, če ga je ocenila prav, je bil sedaj povit, oblepljen, zdravljen, kolikor je zmogla. Trupelca zraven njega je zasula s snegom. Čokato telo s široko glavo, oči pomaknjene naprej – gledal jo je zaupljivo. No ja, preživel bo.

Odklamala je nazaj v svojo barako, v pogorišče svojih sanj. Z naporom je Živa porinila polnjene telečje prsi v pečico. To hrano je ljubila tudi ona, ne samo ... Mare.

Mare, ki ji je pred par urami telefoniral.

»Draga moja, mene ne bo, ker je to najbolje za oba. To je odrešitev za najini duši.«

»Te ne bo, po vsem, kar sva govorila, kar si mi obljubil! Tu je vse, vse, pripravljeno zate!«

»Veš, sem pač moral tako, ti si me prisilila v to. Žal, nisem imel izbire. Privila si me. Nisi mi pustila druge izbire.«

»V kaj sem te prisilila, pa saj nisem rekla niti besede?«

»V to, da ti moram tako povedati kot sedaj, da sem z drugo, ki me razume in spoštuje. Pomiri se, to je tvoje življenje, pač tvoja usoda. Tvoje je pač takšno, da nekaterih stvari ne boš nikoli dosegla, sprijazni se. Kot prijatelj ti povem, prej boš sprejela, da so stvari, ki jih ne moreš izpolniti, prej boš na dobri poti ...

Ti pač ni usojeno, je nad tabo. Svet potrebuje tudi tebe, ljudi, kot si ti. Toda svoja mesta, svoj položaj, morate vedeti. Alenka se strinja s tem. Tvoje delo v art tekmi, ki si mi ga poslala, je blagohotno sprejela kot svoje. Na robovih te bomo označili.«

»Alenka, tista blond baba, ki je dobila nagrado za slikarstvo in jo spremljaš povsod, tista Alenka? Ta je naenkrat vir modrosti zate? Kot da ni javna tajnost, da je hijena, ki je obgrizla in okradla vse svoje prejšnje partnerje? In da ima več splavov za sabo kot let. Ta Alenka?«

»Prosim, umiri se. Ne bodi ljubosumna. Alenka je moja bodoča, moj svetli svet. Med nama pa, žal, ni interakcije, razumevanja za harmonično multikulturno skupnost. Alenka pa to ima.«

»In jaz naj, sredi gozda, požiram to tvoje sveže prešano govno, tvoje laži, kot da je kompot? Sama, pozabljena, preč vržena? Potem ko si me poslal sem, na očetov vikend, da te čakam? Za božič?«

Mare ji je dal sluzasto Alenko na telefon. »Razumevanje je pot človeštva k uresničenju, pojdi po tej poti, spoznala boš, kam te je usoda postavila, in boš s tem zadovoljna. Tvoje mesto pač ni v višinah, je pa v nižinah. Spodaj je tvoja višina.« Takrat je Živa planila na stranišče in bruhala na suho – razen bruhanja iz želodca, ki je bil prazen, ni bilo nič.

Od tega je bilo nekaj ur, pa ni nič manj bolelo. Treščila je na stol in žvečila šunko, hren in kruh. To ji je še prijalo.

»Tok tok tok, bam, tok tok tok, bum.« Nekdo je tolkel na vrata. Tu, ob tej uri?

V roke je vzela kij za bejzbol, ki ga je hotela podariti Maretu. Naj kar pride, kdor koli, razbila mu bo glavo, spodnjo in zgornjo. Sovražila je vse moške.

Odprla je vrata in najprej ni videla nič. Potem pa, spodaj, pred vhodno stopnico ... Tri miši in rovka. Mrtvi, mrzli.

Ni razumela, potem pa naenkrat je.

»Sovec, hvala, samo drugič jih vzemi s seboj, to ni moja hrana.« Zavpila je. Bolje ta ptič kot Mare. Ja, alko se je je že prijel. Pogovarja se s ptiči. Bolje kot z Maretom.

Počutila se je noro, toda bil je nor dan. In zakaj na večer norega dneva ona ne sme vpiti sovi, kaj naj stori? Mare jo je porinil v norost, plavala je v njej.

Tišina, no, ne tišina, sove so ukale. Sonce je zahajalo, zrak je resketal, poln mraza. Smreke so molčale. Zrak je bil rezek, svež. Zaprla je vrata in se usedla. Potrebuje tudi hrano, samo alkohol bi jo spravil na tla. Rezalni strojček je zvesto nakopičil letvice kuhanega govejega jezika. Vrgla jih je v porcelanasto ogromno krožno posodo (namenjeno njuni poroki) in dodala bučno olje, svežo rdečo čebulo, kurkumo, sol, poper in malo česna. In še narezana trdo kuhana jajca.

Miza, sama, osamljena, je bila skoraj prazna. Ogromen krožnik (kupljen samo za njiju) je carjeval na njej. Nanj je stresla peklani jezik. Lotila se je hrane.

»Tok tok tok, bum, tok tok, tok, bam, bum.« Spet isti hrup pri vratih. Tokrat kija ni vzela s seboj.

In seveda. Pred vrati je stal, ali čepel, otožni samec. Bel, zaukrivljen in oster kljun. Bledo bel, z nekakšnimi črnimi robovi, vprašaji, na krilih. Stal je tam, brez zvoka, brez vrisča. Čutila je, vedela, da žaluje, da noče biti sam v solzah.

Gledal jo je s svojimi orjaškimi očmi. Ha, vsaj nekdo, ki jo upošteva. V meglici si je mislila, naj gre vse k vragu.

»Če si že tu, pojdi pa še notri.« Ja, ni bila čisto pri sebi, ampak koga to briga, nje ne. Sovec je preletel sobo in se razčeperil zraven hrane. Postavila mu je stol, otroško stolicco, pa ločen krožnik z mesom. Ja, tisto stolicco za deco, ki jo je načrtovala z Maretom. Da bosta imela otroke. Pila je pred tem rdeča vina, da bi menzesa ne imela tu, ko bosta v postelji. Hotela je otroke z njim, izdajalcem, svinjo.

Sova Hieronymusa Boscha iz Vrta zemeljskih naslad

Sovec jo je gledal. Imel je perje, ojačano s puhom, kar mu je zagotavljalo neslišno letenje. Ampak je samo čepel. Ni je razumel. Vseeno, sogovornik je. Ni sama za božič.

Bil pa je primerek zase. Več kot pol metra visok, z dodatnim puhom. Guglala ga je. To ni bila običajna sova, to ni bila uharica, to je bila snežna sova, okretna. Snežna sova, ki se hrani z večjimi glodavci, večjimi pticami in ribami. Najboljše oči na svetu. Bil je ropar sredi živalske srenje, vsevidni, najhitrejši ropar; ropar, ki je izgubil celo svojo družino. Solze k solzam. Živa in sovec. Oba v stoku.

»Pa so mi ženske rekle, ko sem ga spoznala, naj ga pustim na miru. Da vsako izkoristi za svoje napredovanje in jo odere. Kaj, sem rekla, in šla z njim na ples. Pleše pa slabo, čudno, ker je kar športen. Samo sprostiti se ne zna, in pri plesu je to nuja.« Krožnik pred sovcem je bil prazen. Nik je pojedel vse (vmes je spet poguglala in njegova družina se je imenovala *Nyctea scandiaca*). Kaj pa zdaj? Ja!

Planila je k vrečkam in kmalu našla orehe. Nasula jih je na Nikov pladenj. Nezaupljivo je kavsnil, potem pa, o Bog, kot toča na strehi. Grozeči kljun je sikal gor in dol, krožnik se je majal od udarcev.

»Bi lahko vedela, da nekaj ni v redu, ker ne govori z nobenim od njegove družine. Umazani kmetavzarji, jim pravi, pa so v sorodu! Ja, Nik, ko boš iskal novo ženo, in jo boš, ker si dedec, pazi na sorodstvo. To ve vse, slabo in dobro. Če govoriš z njimi, Mare mi ni nikoli pustil.« Armenski konjak je bil dober. Nik je bil izjemen sogovornik, molčeč. Ne kot Mare, ki ji v družbi nikoli ni pustil do besede.

Ujeda na drugi strani mize je sekljala orehe in jo gledala, dve globoki jezeri v njeni glavi. Nik, to je sedaj že prebrala, je letel in ropal tako ponoči kot podnevi. Druge ptice, tudi večje od njega, niso bile varne pred njim; in kar videla ga je, kako čepi na skali v vodi in lovi ribe. Kako ima lahko tako majhen ptič večje oči kot ona? In tako, tako, skoraj boleče rumene? In žalostne. Pa kljun, kot nož, sredi obraza.

»Vedno me je vlekel s seboj, ko je bilo treba plačati taksi pa večerjo, pijačo. Njegov avto mu je bil premalo ugleden.

Mercedes taksi ali nič, se je smejal, in jaz, trapa, z njim vred; ter sem brskala po čedalje bolj prazni denarnici.

Da o postelji ne govorim. Vedno je planil na mene, opravil svoje, se obrnil in zaspal. Pa smrčal. Kako je ponorel, ko sem mu dala prevezo pod nos proti smrčanju! Sva skoraj šla narazen, pa sem ga preprosila, koza.«

Nik jo je vprašujoče gledal s svojimi tolmoni sredi obraza.

Orehov ni bilo več. Živa je bila tudi lačna. Jaaa ...

Planila je k pečici in jo odprla. Dobro, cvre se, zapečena skorja jo je vabila. Aaah, polnjene telečje prsi, ki jih je pripravila njena mesarica Vida ... Prijela je s kuhinjsko krpo in postavila na mizo. Krompir se je sam pekel zraven. Cela koča je omamno zadišala. V daljavi so butali treski, vaščani so proslavljali božič s petardami.

»Pa sem načrtovala, da bova tu sama. Da si bova povedala, kako se imava rada in da hočeva biti skupaj, ja, v istem gnezdu. In da bova imela mladiče. Vsaj sina pa hčerko. O otrocih ni nikoli govoril, sem mislila, da je plašen, prasec.« Nik je molčal, modro, in jo pozorno poslušal; ne kot Mare, ta pol njenih stavkov ni dojel ali pa ni hotel. Prašič umazani.

Pečenka se je dovolj ohladila. Vanjo je zabodla kuhinjske velike vilice in odrezala dva obilna kosa. Zanj in za Nika. Na nov krožnik mu je dala še krompir. Takoj se je lotil dela, nobenega sprenevedanja; ne kot Mare, ki je vedno gledal, če bo kdo molil, da bo tudi on. Pa čeprav cerkve od znotraj ni videl že od malega. Je pa že Nik boljši od njega, lopova.

»Na, tale skodelica je za vino. Zlati rumeni muškata, pozna trgatega. Ti si majhen, zato malo vina. Jaz pa ... več, to noč ga rabim.« Skozi obe okni je štrlela tema.

»Kako sem se pri sebi smejala, ko ga je odneslo iz tiste telovadnice v moj avto, še oblekel se ni čisto. In je penil, dokler nisem razumela, da so se moški bebeci šli pod tušem na glas pogovarjati ... kdo ima večjega. Mare je bil ponosen na svojega petelinčka, dokler ni pristopil Veljko iz njegove službe – in ga prekosil dvakrat. In Veljko je povrhu vsega gej. Pognalo ga je ven, kot iz puške, hahaha.«

Rob vina v steklenici se je nižal. V redu, bo pa sauvignon naslednji.

»Pa čim je nov minister, gre tja, v njegovo telovadnico ali svetišče ali kar koli, samo da je blizu oblasti. Eden od ministrov je bil hudo katoliški in v neki bratovščini. Kako je bil Mare jezen, ko ga niso spustili zraven; prej si moral opraviti nekakšne tečaje.

Ha, naj ga pa zdaj ledena Alenka greje in čaka. Ta mu ne bo nič plačala, vsi vedo, da je udarjena na denar, kot lačen pes.«

Postregla je še z gibanico. Kam Nik vse to spravlja? Prebrala je na telefonu, da imajo sove nekje pol kile. Polkilski požeruh? Naj mu tekne, žalujeta oba. Na zdravje, Nik. Se je Nik povečal? Je nasproti nje neka velika postava?

Solze, samotne, brez joka, so ji ponovno drsele po koži. Tresla se je, ko je zvrčala nove in nove kozarce. Ihtela je in nekaj govorila Niku, sama ni vedela, kaj. Njena glava, čedalje težja, je omahnila na mizo; boleče. Nekdo, kdo?, jo je vzdignil in objel. Tó je bil njen *veliki brat*. *Veliki brat*, ki si ga je vedno želela in ga nikoli ni imela. Tu je bil. Pri njej, samo za njo. In jo držal v objemu, puhastem, toplem, bratskem. Jokala je, jokala in jokala. In potem nič. Ampak bo vse v redu. *Veliki brat* je bil tu.

... Zbudila se je na pogradu, oblečena, s slabim okusom v ustih. Koča je bila prazna, vrata zaprta. Kako? Kdo jo je prinesel na pograd? Ni hotela razmišljati. Poklicala je prijateljico Petro, ki je imela orjaško družino in še širše srce. Takoj jo je povabila, naj pride k njim za praznike.

Srednja tabla Vrta zemeljskih naslad (Hieronymus Bosch)

Na hitro je pospravila hiško, ugasnila, kar je bilo treba ugasniti in ... pustila ostanke hrane pred hišo.

»Za vsak slučaj,« je zašepetala. Avto je takoj vžgal, kot da čaka. Zdirjala je v božično jutro. In se, tik pred izhodom, zaletela v Slavca. Ta se je vozil neki družini na pomoč. Ni vpil nanjo, da je zmešana baba, ki ji je treba vzeti vozniško. Muzal se je. In še več, pristal na to, da je kriva poledica. Izmenjala sta podatke in zavarovalnici. Visoki vitki tridesetletnik ji je ostal v spominu, ko se je naprej vozila k Petri.

...

In ona v njegovem. Čez teden dni je prišel k njej v službo, brez prave nuje. Povabil jo je na kavo. In naslednji teden spet.

In zatem tudi, kadar ni reševal vesolja pred potopi; Slavc je bil povsod znani, čudežni vodovodar. Ki je postal njen čudež; pa še plesati je znal. Čez leto dni sta se poročila. Dve hčerki in en vase zaljubljen sin so se kobacali okrog nje.

Vsi so z veseljem odhajali na oddih na njen vikend, v njen gozd.

...

»Zakaj mami ne dovoli, da gremo, kjer vpijejo ptiči?«

»Ker je mami, ne hodi tja ali pa bo hudič.«

»Zakaj mami vsak večer da ostanke večerje na krožnik in pusti zunaj?«

»Ker so tam mačke, ki jih ima mami rada, bodi že tiho.«

»Ampak nikjer ni ...«

»Tiho.«

...

»Rečem ti, tam ni ene miši, ene podgane, rovke, voluharja, krta, nič od tega tam. Njen vrt da več solate kot vsi naši, neobgrizene.«

»Mora špricat nekaj.«

»Ne, bi videli. Samo ona, družina, pa tiste zaščitene sove. Je res morala klicati državo, da se je vmešala zraven?«

»Je, kar je. Gozd je zaščiten, nimamo kaj. Sove bodo tam vladale.«

»Ampak niti ene miši, na vasi jih pa mrgoli. Niti ene ... Kako?«

Foto: osebni arhiv

Jure Vuga

ROŽNATI ENOROG

I

Jaz sem tvoj rožnati
svetleči enorog.
Hočem, da verjameš
v pravljice.
Mi, enorogi, mislimo
samo na brhke device,
da jim ležemo v naročje
in zaspimo,
saj je naš rog
tako roževinast
in čudodelen.

II

Enorogi smo kreature
posebne sorte.
Bojimo se lovcev s sulicami.
Neradi krvavimo,
da ni množične histerije.
Naježimo se, ko stopicljamo
na obrežjih gorskih jezer.

Ne čutimo potrebe,
da bi bili videti kot ljudje ali verice.
Žvečimo planike in mlaskamo.
Kaplje dežja nam spolzijo
po svileni dlaki in obstopi nas bes.

Oddolžiti se moramo
tisti nesramni maloazijski princesi,
ki je zajahala belega bika
in zašuštrala vso zgodovino.

Čeprav se zdaj nosi kot Krečanka,
z belimi prsmi, ki se razgledujejo
po životu, blefira.
Prenareja se, da je vdana
svojemu ugrabitelju.

Izbranec sem:
v moji osebi se bo izpolnila
prerokba in Evropa bo Aziji
odplačala dolg.

Tako te ljubim,
da bi lahko okamnel.
In vrbe ob reki bi šepetale:
dopolnjeno je, dopolnjeno je.

Jaz sem tvoj rožnati
svetleči enorog.
Hočem,
da verjameš
v pravljice.

ROŽMARIN

Znotraj zdrav kot rožmarin,
zunaj nekoliko pozebel od hladu,
ki veje v meandrih sveta.

La vida es un inferno!
Viole na bregu ihtijo.

Neusahljivi oriflamen plamti
nad mojim vhodom,
ker te čutim blizu.

Bel svileni šal,
ki sem ga prepognjenega hranil
v šatulji, je zate.

Vsako pomlad sem
nanj položil
svež cvet in gledal, kako veni,
čeprav žarek
steklene vaze ne okrne.

VETER, NE DOTIKOV

S tabo hočem pojest stejk
in prižgat čik na svežem zraku
ob Blejskem jezeru in dahnit:
»Jebi ga, such is life.«

Nemara kdo dvomi,
da so delfini in bukve neprimerno
plemenitejša bitja?

Želim, da me oprašči veter.
Moje okončine poganjajo skozte.
Raztezajo se v tebi, ki si milost.

Nikoli nisem bil človek,
vedno drevo, ki se je spozabilo.
Trdno spi in sanja veter, ne dotikov.
Veter, ne dotikov!

TURŠKI SULTAN V ROZARIJU

Zdi se, da majhna bitja manj trpijo,
ko jim življenje polzi iz telesa.

Turški sultan se
v svileni halji z roko na hrbtu
sprehaja po vrtu.

Oči se mu svetlikajo.
Danes ne misli na vojno.
Vrtnica plezalka prerašča drevo.

Popki nežno brstijo,
oziraje se k Ljubljenu,
in njihov žlahtni plašček šelesti.
Gladko drsi prek vlažnih tal
in ostrih robov sveta.

KONTRAPUNKT NEMOČI IN STREMLJENJA

Tipala sva stene,
fuge okušala z jezikom,
da bi izsledila soli,
ki naznanjajo reže.

Oddaljenemu pogledu
se bo kontrapunkt
najine nemoči in stremljenja
zarisoval kot čudovita,
ostro kontrastirana
vezenina.

Mrtva sva zanje, mrtva.
Martinček brez glave.
Noben sončni žarek
se nama ne zariše
več na obrazu.

Zemlja se bo stresla
in vrč z refoškom
bo padel na tla,
ubit,
kot že tolikokrat doslej,
a velike konjunkcije
zaroštanih arkanov*
telo človeškega rodu
izžgati iz sebe
ne bo več moglo.

* Abu Ma'shar je v delu *De magnis
coniunctionibus* predpostavil, da konjunkcije
več planetov (ko se zdijo najbližje na nebu)
vplivajo na zgodovinske preobrate in
povzročajo družbene pretese.

Notes

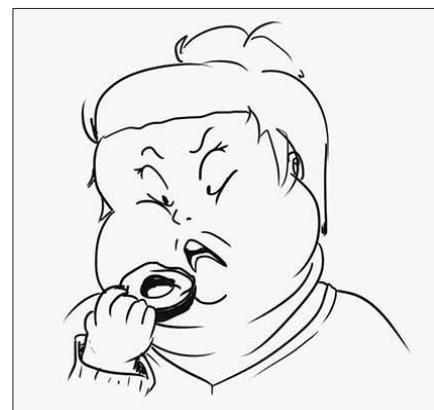
Nedeljska kosifa. Biser vseh biserov na tem svetu. Naša familija na kupu, resnično fenomenalno. Šploh takrat, ko se mamice in babi nehajo pogovarjati o napotnicah in pečicah, pa na kok se peče kljukša. Pa pade reflektor na bodoče stebre družine, radoznalce, genije, njihove sončke... haha, ... torej na nas, otroke. „Sara, što nisi upisala medicinu?“ Bajje ma moja sestrična v 35. kolenu že dolgoletne izkušnje na tem področju. (beri: ko jo boli glava, si daje zelje na čelo). „Zakaj nisi zlikala te pižame?!“ Ne pričakujem obiskov al pa, da se kdo zaljub vame na mojem potovanju do kontejnerja. „A se spomneš, ko sta padla letnik?“ (jst in bratranec, oba svetska genija.) Ja, glih zarad tega mi ne bo uspel postati predsednica. „Kdaj boš dala te uhanke vn iz face?“. Ne vem, glih se me je prijel vzdevek „JOJ VIDI JE“... „Kaj pa otroci??“ No, tle se vsi podmladki gladko odstranimo v drug prostor, da so lahko v miru razočarani nad nami. Škoda. Če bi šla študirat medicino, bi lahko rekla, da mi poklic ne dopušča kajta za froce. Zdaj moram pa še lepe gene iskat.

DEBELUHI, KI NIMAJO ZA JESTI

Že dolgo je tega, ko so bili revni ljudje oziroma brezdomni suhi in shirani. Mislim na tisto podobo, ko koščeno telo brska po smeteh. Še vedno pa lahko beremo mastne in neokusne komentarje vsakič, ko se po družabnih omrežjih zbira kakšna donacija za ljudi v stiski. Ko se denimo premeri mammo samohranilko in ugotovi: ta je močnejša in zato ni lačna. V zadnjih 25 letih v zahodnem svetu prednjačijo visoko predelana hrana, *fast food* in hrana z veliko dodanega sladkorja. Ta je tudi najcenejša. V trgovini npr. kupite najcenejše testenine, vrečko instant gobove juhe in liter mleka. Testenine zavrete, juho pa pripravite z dvema decilitroma mleka. Nastala bo gosta polivka, ki jo polijete čez testenine, in dobili boste super okusen obrok, ki pa blazno redi in ima mnogo ojačevalcev okusa. Vse skupaj vas bo prišlo okoli tri evre. Po drugi strani pa lahko sami naredimo domače špinačne testenine (špinača, jajca, moka, olje, sol), za nadev dokupimo še suhe jurčke ali rjave šampinjone, ki so cenejši, in belo vino. Naredimo fantastično omako z gobami in malo belega vina. Ta meni manj redi, pa še siti boste veliko dlje časa, ampak po denarnici vas bo usekalo za okoli 15–20 evrov. Pred časom, ko so se še

odvijale akcije Anine Zvezdice, je bilo veliko govora o tem, kakšna hrana se zbira. Tudi Ana je priznala, da je večkrat pozvala ljudi, naj kupujejo konkretno in zdravo hrano, saj so ljudje v več kot polovici primerov kupovali sladkarije. Je pač v človeški naravi, da ob obdarovanju podzavestno kupujemo stvari, ki so dobre za pocrkljat.

V zahodnem svetu 21. stoletja so mnogi revni in socialno ogroženi ljudje predebeli. Tudi med brezdomnimi je tako. Pa živijo zunaj, torej nimajo doma. A je za približen znesek treh evrov dostopna kalorična in hitro pripravljena hrana. Bureki, hamburgerji, pizze, pomfri. Zelo poceni in zelo nezdravo. Sama se spomnim časov, ko sem beračila po cesti in sem jedla enkrat na dan. Ponavadi mi je uspela nabirka desetih evrov na dan. Kupila sem si burek, cigarete in si privoščila kavo. In ne boste verjeli, v treh mesecih nisem shujšala niti grama. Pa ne vem, če sem na dan zaužila borih tisoč kalorij. V nasprotju s poceni hrano je zdrava hrana nesramno draga. Da ne govorimo o bio hrani. Oh, bio je poglavje zase. Ker je poceni zelenjava osiromašena vseh mineralov in vitaminov, saj je pospešeno gojena z dodatki pesticidov in hormonov, je

Kilokatt

navadna zelenjava, ki zraste pod milim nebom počasi in ni videti tako lepo in privlačno, najdražja. Bio. Skratka, prišel je skrajni čas, da ljudje v Sloveniji prenehajo vrteti gobce v smislu, če si debel, nisi lačen. V toliko stvareh smo napredovali in tudi pri dobrodelnosti znamo stopiti skupaj, ampak čas je, da se zaveste, da je hrana, ki redi, nezdrava in polna aditivov, mastna, lahko dostopna in poceni. Že pri otrocih je borba, kako jih obvarovati pred raznimi coca colami, milkami in kinderji. Če je človek debel in v stiski prosi za hrano, je to pozdrav zahodnega sveta in ne poziv na predavanje vseh, ki so pojedli vso pamet sveta!

Maja Klemenčič

DEPRESIJA NI BEDARIJA

Pravijo, da je začetek najtežji. No, pri meni je postalo najtežje nekje na sredini. Nekje, ko že misliš, da se bo življenje uredilo, da se je vse postavilo na svoje mesto, te zlomi. In to res zlomi, ne mislim samo tako, da te malo pretrese, o ne, konkretno zlomi. Depresija je ena taka zahrbtna bolezen, ko že misliš, da ne more biti huje, postane. Ampak je bolezen, pa naj si jo ljudje še tako napačno razlagajo. Moja psihiatrinja pravi: je kot sladkorna bolezen, samo da se je ne vidi in je v glavi. In zato je tako prekleto težko. Na zunaj je lahko videti super in okej in oh in sploh, znotraj pa je grozno. Tega občutka ne privoščim nikomur, res nikomur. Ko si tujec v lastni glavi. Nekaj najbolj groznega na svetu. Spomnim se, ko mi je sorodnica rekla: »O, ti pa zgledaš super, kako ti je uspelo tako shujšati, posreduj mi svoj recept.« Heh, najraje bi ji odvrnila: poskusi ne spati tri mesece pa ti bo uspelo. A sem rekla samo: »Ah, saj veš, stres.« Vendar stres ni niti malo podoben depresiji. Niti malo. Depresija je:

- Ko nočeš več živeti, ker živiš življenje neke bedne osebe, za katero si prepričan, da ni ti.
- Ko ne čutiš ničesar več.
- Ko ti je vse odveč.
- Ko bi najraje izstopil iz svoje kože in bil kdor koli drug na svetu.

- Ko se ne prepoznaš.
- Ko te nič ne veseli.
- Ko je vse brez zveze.
- Ko veš, da si škodiš, pa ne moreš odnehati.

To je moja definicija depresije. Še zdaj imam solze v očeh, ko to pišem, ker so občutki enostavno preveč živi. Ker se spomnim vsega, kar se je dogajalo, pa čeprav se ni dogajalo nič.

To je iskren zapis o mojih občutkih, ko sem se leta 2020 spopadala s prvo epizodo depresije, za katero se je kasneje izkazalo, da je prišla v sklopu bipolarni motnje. Danes sem za vse te stvari na nek način hvaležna, pa naj se sliši še tako čudno, saj so mi ti grozni občutki in seveda ogromno dela na sebi pokazali, kdo sem v resnici in na kaj moram biti pozorna, da ponovno ne padem v to temno luknjo. Sedaj je moje stanje stabilno in se ga trudim vzdrževati.

Hvaležna sem si, da sem v tistih trenutkih, čeprav nisem želela, fotografirala in dokumentirala dogodke, da sem pisala, čeprav nisem želela, in da sem se trudila čutiti, čeprav nisem mogla. To bi svetovala vsakemu, ki se spoprijema s temi občutki, saj bi mi bilo zdaj žal, če se ne bi takrat vsaj malo trudila za te stvari, čeprav je bilo prekleto težko.

Maja

Čakam.
Čakam sede.
Življenje teče mimo mene.
S cigareto v ustih čakam,
poslušam glasbo in gledam TV.
Kopičenje čustev.
V vrtincu ničesar.
Postajam nema in otopela.
Čakam.

Slišanje glasov:

TAVAN – KONČNO NA PODSTREŠJU

Književna skupina Društva Tavan ima srečanje vsak četrtek zvečer, včasih ob 18. uri, včasih pa ob 18.30, odvisno od tega, kako se dogovorimo. Vsako srečanje traja približno uro in pol, vendar se zgodi, da ostanemo tudi več ali manj časa. Jaz, facilitator, vedno pridem v naglici in ljudje me čakajo, da odklenem. Na začetku so vedno prisotni mencanje, pozdravljanje in razporejanje stolov v krog, če že niso tako postavljeni. Osebnosti odložimo na stran. Čutiti je napetost v zraku. Vsak najde svoje mesto in morda še počakamo na koga, ki zamuja, in ponavadi prepoznamo trenutek, ko ugotovimo, ali bo ta oseba prišla ali ne. Ko se šumenje in mencanje umirita, potem nekdo reče nekaj, kot je: »In, a bomo?« Vsi vemo, da se je srečanje začelo.

024
KRALJI
ULICE

Uvodnega kroga nikoli ne preskočimo. To je sveto. Drug za drugim pripovedujemo, kako se počutimo zdaj in kako v zadnjih dneh, ter sporočimo drugim, če smo kaj prebrali ali napisali. Če se zgodi, da se nekdo počuti zelo slabo, kar se je že dogajalo, potem ta vrstni red odpade in se vsa pozornost usmeri v to osebo. Podarimo ji čas in ves prostor, ki ju potrebuje. Skrbimo drug za drugega. Do zdaj tega ni nihče zlorabil.

Če pride nov član, se bomo v uvodnem krogu vsi predstavili in ponovili svoji dve glavni pravili, ki veljata za vse v Tavanu. Prvo pravilo je pravilo zaupnosti, ki narekuje, da vse, kar rečemo, ostane v skupini. Drugo pravilo imenujemo pravilo varnega okolja in pomeni, da se bomo medsebojno varovali, da ni pritiska ali česar koli, kar bi spominjalo na fizično ali psihično nasilje. To pravilo vključuje tudi, da je povsem normalno biti tiho v skupini. Če ne želim govoriti, je v redu. Če nekdo postavlja preveč vprašanj in podvprašanj, se bodo zanj zavzeli drugi. Večkrat se je zgodilo, da so ljudje spregovorili šele po pol leta, ker so pač tako želeli.

Po uvodnem krogu facilitator uvaja temo srečanja s pomočjo književnosti. Ponavadi sem to jaz, včasih pa prevzame tudi kdo drug. Beremo pesem, zgodbo, odlomek, pismo ali kar koli, kar nam daje misliti. To ne traja dolgo. Facilitator nato postavi vprašanje, nato se srečanje zares začne. Tako kot Erich Auerbach iz Odisejeve brazgotine črpa za pisanje o celem literarnem obdobju, tako tudi mi iz književnih odlomkov črpamo za govorjenje o svojih življenjih. Težko je razložiti ta občutek. Vanj vstopiš neopazno, nenadoma začutiš, da si notri, da te je moč kroga potegnila vase in nisi več pozoren na minevanje časa. Pozorno poslušamo drug drugega. To je bistvo. Ne dajemo neposrednih, vsiljivih nasvetov, temveč si izmenjujemo izkušnje in se pogovarjamo o sebi. Drugi pa iz tega vzamejo, kolikor zmorejo in si želijo. Dobro premislimo, kaj želimo povedati, a se ne bojimo, da bo narobe.

Srečanje se zaključi, ko temo izčrpamo, in nato naredimo zaključni krog, ki je, tako kot uvodni, zelo pomemben. Če se nekdo počuti zelo slabo, ga ne bomo kar tako pustili, da odide domov. Če ne morejo vsi, potem vsaj nekateri ostanejo. Velikokrat se zgodi, da srečanje ljudem izboljša razpoloženje, jih dvigne in gane. To so najljubši trenutki zame. Tako kot začetek je tudi občutek konca težko opisati. Zdi se ti, da si se osvobodil ali se umil z mrzlo vodo, globoko vdihnil svež zrak in pretegnil hrbet.

Vedno pospravimo prostor za seboj. Vrnemo stole na svoje mesto in morda tudi posodo, papirje, svinčnike, barvice ter se poslovimo. Ljudje gredo svojo pot, nekateri skupaj, nekateri sami, nekateri pridejo z avtom in zapeljejo še druge. Pogosto se zgodi, da se tisti večer drug drugemu zahvalimo za druženje v spletnem klepetu. To

je še en prostor srečanja, čeprav virtualni. Tu nikoli ne odpiramo resnih razprav. Večinoma se med tednom medsebojno povprašamo, kako smo, delimo tisto, kar smo napisali ali prebrali, se šalimo in dogovarjamo za naslednje srečanje.

Fizični prostor za izvajanje srečanj je pomemben, vendar ni bistven. Ob začetku junija 2019 smo imeli nekaj prvih srečanj na terasah kavnarn. Nato smo se srečali v takratnih prostorih Tavana, ki so, ironično, bili v sobici v kleti nakupovalnega centra. Nekaj časa smo imeli vsako četrto srečanje v krčmi. Med najstrožjimi epidemiološkimi ukrepi leta 2020 smo se, tako kot vsi drugi, srečevali s pomočjo videoklicev, a smo komaj čakali, da se vidimo v živo. V začetku leta 2021 je Tavan ostal brez prostorov, zato se je takrat književna skupina spet preselila v kavarne. Ko smo društvo preselili na novo lokacijo, se je začela prenova najetega stanovanja in smo imeli srečanje v zaprašenih umazani kuhinji, preden je tudi ta prostor odpadel.

Na današnjem naslovu imamo več izbire, tako da je skupina včasih na vrtu, v kuhinji, v pritličju in včasih v zgornjem nadstropju. Tavan je končno na podstrešju, in tam pogosto potekajo srečanja književne skupine (ironično rečeno, saj »tavan« pomeni podstrešje – op. prev.). Skupina torej ni fizični prostor, ampak nekaj, kar vsak član nosi v sebi. Vse drugo je logistika.

Zgornje besedilo je del pripovedi društva Tavana iz Sarajeva o delovanju njihove podporne skupine, ki jo imenujejo »književna skupina«. Ta pripoved je objavljena v knjigi z naslovom Naša praksa: *Servisi mentalnog zdravlja u zajednici*, ki jo je pred kratkim – v okviru programa ERASMUS+ – izdala *Hearing Voices Mreža Zapadnog Balkana*. V knjigi so predstavljene dejavnosti štirih organizacij: poleg Tavana iz Sarajeva, Prostora iz Beograda in Doma Turnić iz Reke tudi društva Slišanje glasov iz Ljubljane. Slednje društvo je predstavilo delovanje svoje Šole za povezovalce podpornih skupin. Celotna knjiga bo v kratkem izšla tudi v slovenskem prevodu.

MOJ FEBRUAR

Pričujoči zapis je bil mišljen za objavo v februarški številki, ker pa je bila vsebina namenjena jubilejni 200. izdaji časopisa, prispevek objavljamo v tej številki. Avtorju se za nevšečnosti opravičujemo. Uredništvo

Pred dvema letoma sem med brskanjem po spletu naletel na stran, kjer ponujajo majice z unikatnimi napisi. Eden mi je takoj padel v oči in majice sem si zaželel za rojstni dan. Žal je nisem dobil, a napis na njej mi je ostal v spominu za vedno. V angleščini je pisalo: *Rojen februarja, a nimam 35 let, temveč 18 s 17-letnimi izkušnjami*. Reklo sem z lahkoto ponotranjil, saj vse izjave v njem držijo tudi zame. Rojen sem februarja '85 in veliko bolj se počutim starega 18 kot 35 let (sedaj že 37). Življenjskim izkušnjam primerno, saj ravno toliko časa skrbim sam zase. Po odkritju tega napisa sem izvedel, da še zdaleč nisem edini februarja rojen človek, ki mu februar prinaša »posebne« izkušnje, kot da bi bili dejansko rojeni pod isto nesrečno zvezdo. Zelo dobro se še spominjam obdobja, ko sem, kot večina ljudi, samega sebe trpinčil in bil nesrečen zaradi enega samega razloga, in sicer napačne predstave o sreči. Življenjska šola je sestavljena tako iz prijetnih kot neprijetnih izkušenj, večina ljudi pa srečo zmotno povezuje s prijetnimi izkušnjami. Nekako naj bi bilo splošno znano, a sam to zagotavljam iz lastnih izkustev: iz težkih in neprijetnih izkušenj se človek zagotovo uči in osebnostno zraste veliko bolj, kot se to zgodi pri prijetnih izkušnjah. Zakaj bi imel potrebo po učenju in osebni rasti, če mi je pa vedno prijetno? V težkih preizkušnjah pa je osebna rast nujna že za samo preživetje. Mislim, da je na tej točki nujno, da napišem dobro znan pregovor: *Kar ne ubije, okrepi*. Ker pa smo se ljudje navadili povezovati dva nepovezana pojma, srečo in ugodje, je veliko ljudi, ki bi morali kipeti od sreče, nesrečnih. Svojo lastno zmoto o napačni predstavi sreče sem dokončno uvidel in še pomembneje razumel pred kakšnimi sedmimi leti ob branju Konfucija, ki pravi: »Ko se ti zgodi nekaj groznega, se moraš zavedati, da se ti boljša stvar ni mogla zgoditi.« Morda se sliši absurdno, ampak je zagotovo resnica in deluje. Odkar sem prišel do tega spoznanja, sem srečen in se veliko lažje prebijam skozi najtežje preizkušnje v najbolj težavnih razmerah. Pa pogledjmo in malo pojasnimo tistih nekaj najpomembnejših. Bom začel kar na začetku. Leta 1985 je bila za tiste čase ena taka povsem običajna zima in na en tak povsem navaden ledeno mrzel zasnežen dan sem se rodil jaz. Bilo je nekaj tednov prezgodaj, zato tudi nepričakovano. Ko so se začeli popadki in je odtekla voda, je bila mati sama doma. Poklicala je sosedo, ki je bil tudi v nekem sorodstvu. Zaradi mraza fičo ni vžgal, slabo vreme je botrovalo temu, da je bila mati edini kandidat za porivanje avtomobila. Zaženejo fička in odhitijo do bolnice. Po mnogih bolečih popadkih je medicinska sestra nahrulila mati, naj ne vpije in ne dela panike, saj glavica še ni zunaj. Nato je vstopil doktor in nahrulil sestro, kaj za vraga

počne, mar ne vidi, da nogica ven gleda. Če imajo ljudje slab dan, pravijo, da so vstali z levo nogo, jaz pa sem se dobesedno rodil z levo nogo. Dobrodošel na zemlji in vso srečo. Skozi bolj težko kot lahko otroštvo je bila moj največji vir sreče in stabilnosti babica. Ravno pred 13. rojstnim dnem pa me je zapustila, in to je bila ena zgodnejših in močnejših februarških eksplozij, ki sem jih doživel. Spomin iz še zgodnejšega obdobja je, ko sem, mislim, da za deseti rojstni dan, z lastnim telesom ščitil očeta pred ogromnim kuhinjskim nožem, ki ga je vihtela mati, ker je pijan zaspal in pozabil iti po rojstnodnevno torto, ki jo je naročila. Naslednja življenje spreminjajoča eksplozija je sledila na pomembni prelomnici. Zdaj je že tako dolgo tega, da se komaj še spomnim, kako je biti zdrav. Kot darilo za 18. rojstni dan sem dobil nekaj, kar mi življenje otežuje še danes in za vedno. Od takrat se moram vsak dan večkrat prebadati z iglami. Ne, nisem narkoman, sem sladkorni bolnik. Dolgo sem gledal na diabetes kot na prekletstvo, zdaj ga že nekaj časa dojemam kot blagoslov, saj vem, da imajo zdravi ljudje na tisoče želja in problemov, bolni pa le en problem in eno željo. Tako je življenje veliko preprostejše. Na naslednjo bombo je bilo treba čakati leto dni. Pred 19. rojstnim dnem, s petka 13. na valentinovo, sem kot rahlo pijan voznik začetnik povzročil hudo prometno nesrečo, ki pa se je končala brez hujših posledic. Je bila pa sprožitelj za kasnejše katastrofe v mojem življenju. Naslednja februarska bomba pa je imela od vseh najbolj katastrofalne in predvsem dolgoročne posledice, ki so me zaznamovale kot osebo. Zgodila se je pred 25. rojstnim dnem. Obljubljena mi je bila zaposlitev za nedoločen čas. Dobil sem pa odpoved in »okrevanje« v »gorenskih toplicah«. Od tega v bistvu okrevam še danes in potreboval sem poldrugo leto, da se mi je povrnil dar govora. Bombe pa so še kar prihajale. Zadnja, ki sem jo še dojel kot nekaj slabega, je za rojstni dan ukradenih 600 evrov v službi, a je v primerjavi z drugimi bombami ena mala pasja bombica, ki pa je tudi imela precejšnje posledice. Naslednja bomba je bila atomska, postal sem brezdomec. Mogoče se sliši čudno, ampak to je bila najboljša stvar, ki se mi je lahko zgodila. Sam nikoli niti nisem povezoval sreče in ugodja. A nabralo se je preveč ovir, nisem videl poti niti se nisem čutil dovolj močnega, da jo prehodim. Tik preden sem postal brezdomec, je zasvetila luč, pokazala se je pot, sicer težka in dolga, a še danes hodim po njej in tudi vem, da sem dovolj močan, da jo prehodim do konca. Dolgo sem se februarja bal in ga celo sovražil, saj sem vedel, da je nekaj posebnega in mi prinaša nekaj groznega. Že nekaj let ga nestrpnost pričakujem, saj vem, da mi ob lepih in prijetnih ter neprijetnih in grozljivih preizkušnjah prinaša najlepše izkušnje. Pa vsem ljudem, še posebej tistim, rojenim februarja, in svoji puncu želim veselo valentinovo in uspešen februar.

Čuri

BOSTE REKLI OSLU, KI GA JAŠETE, DA NIMA HRBTENICE?

BENJAMIN GRACER

Kraljevi recenzor:

KNJIGA: STOP IGRA, JAKA TOMC

Predstavljajmo si stružnico, ne povsem zadovoljno s svojo eksistenco, a z odlično zmožnostjo samorefleksije in pripravljenostjo, da postane najboljša stružnica pod soncem. Leta pozorne samoanalize so ji v veliko pomoč pri delu, hkrati pa grozotna teža!

To ni zapis o stružnicah, pač pa o knjigi *Stop igra* Jake Tomca. Kot recenzent imam vednost, ki je večina drugih nima: imam podobna nihanja razpoloženja, poznam norišnico od znotraj, poznam vulkansko manijo in gluho črno depresijo. Zato tudi vem, da lahko Jakovega *Maničnega poeta* berem enkrat kot uradni list, drugič pa mi tečejo solze po licih od sočutja in avtorjeve očitne genialnosti. In tako večkrat gor in dol. Doslej sem Poeta bral trikrat in vsakič sem bil med in po branju drug človek.

Stop igra je 2.0 verzija Maničnega poeta (2010), 13 let mlajša in 13 let bolj ostra in analitična. Temelj je isti: upravičiti in opravičiti svojo, avtorjevo eksistenco v svetu, ki je izrazito nerazumevajoč do vsakega odstopanja, najti tisto točko preklopa, ko se človekovo (Jakovo) telo preklopi med depresijo in »remisijo«, kot avtor poimenuje vmesno stanje, in spet remisijo in manijo (nekje avtor faze poimenuje plus, minus in ničla, prav lahko bi jih tudi pekel, vice in raj). Kje je stikalo, kje je meja, kako zadržati proces in ostati na tej ali oni strani, kako to vrednotiti? Se je prav enostavno prepustiti, bi se moral človek boriti, se postaviti po robu, bi lahko kdaj celo izbral, je mogoče proces zaznati in potem zavreti ali pospešiti? In tu se morda jaz, Tone, sprašujem še dlje kot Jaka: je v vsem tem početju kaj krivde?

Je možno opravičiti za nazaj vse manične traparije? Je bil tisto Jaka ali Jakova manija? Je človek z bipolarno motnjo do konca odgovoren za vsa svoja dejanja 24/7 ali morda ne? Je mogoče kdaj uveljavljati neprištevnost? In zakaj ravno Jaka? Zakaj je na loteriji razpoložen zadel on, ne pa Minka ali Štefan?

Skratka, Jaka Tomc skuša v delu *Stop igra* opraviti samoraztelesenje in simultano o tem poročati. Če to ni fantastično, potem je nekaj narobe z merili za fantastičnost. S stališča antropologije, s stališča javnega duševnega zdravlja imamo tu natančno empirično študijo primera. Še več, imamo longitudinalno študijo, saj je prvo poročilo nastalo pred 13 leti! Če mene vprašate, v tem trenutku plačam verzijo 3.0, težko jo bom čakal do leta 2046!

S strogo literarnega stališča ima knjiga kar nekaj napak: morda bi bilo bolje, če bi obdržala kronološko linijo (2007 in naprej), pa potem, ko avtor začuti, da mora nekaj bolj utemeljiti, zaokrožiti (npr., kaj sploh je manija), bi bilo morda bolje, ko bi zgodbe ne prekinjali vstavki drugih, npr. prepisi iz bolniške dokumentacije ali mamina izjava, četudi je spet res, da ti zapisi tudi od zunaj razlagajo avtorja, so mera od zunaj, ki pojasnjuje in utemeljuje. Tudi ni povsem jasno, ali gre za življenjepis ali priročnik, spet pa: kdo je tisti, ki določi, zakaj je neka knjiga dobra ali ne? Ko se človek zamisli, ali bi morda Tomc iz teh vsebin ne naredil odličnega romana, se spomni, da Tomc dejansko je avtor ne enega, temveč več dobrih romanov, torej romaneskni postopek pozna in obvlada, tako da je

Vir: Založba Proksima

imel očitno nek namen, da je to knjigo zasnoval, kot jo je. *Stop igra* je poštena in srčna knjiga.

Če se vrnem k stružnicam, je res, da stružnice in ljudje v večini opravljamo dokaj nezanimivo delo in živimo dokaj nezanimiva življenja, ampak treba je vedeti, kako ravnati, če gre s stružnico kdaj kaj narobe. Ker ne gre jih kar metati stran in jih nadomeščati z novimi. Enako velja za ljudi. Jaka Tomc z odličnim jezikom in vpogledom pokaže, kako se godi ljudem, ki močneje nihajo v razpoloženju in jih medicina označuje z bipolarnimi. Če koga zanima, kako ravnati s takšnimi ljudmi in katera pomembna vprašanja se pri tem odpirajo, je knjiga *Stop igra* odlično pomagalo.

Tone Vrhovnik Straka

KINO ŠIŠKA/SMG: STRAH IN BEDA TRETJEGA RAJHA

Naj se predstava začne. Od začetne scene smo pri ZKS mislili, da se vse skupaj dogaja v Sloveniji. Potem smo šli malo v Nemčijo v 30. leta. A smo se ves čas vračali v to novo dobo, ko so nas strašili, grozili, nam metali polena pod noge – isto kot SA in SS na začetku ali pa Stalin ali inkvizicija. Skratka, strah mora vladati med ljudmi. Toda problem je v tem, da nihče ne zna odgovoriti, zakaj!

Bolj ko je predstava tekla, bolj nam je bilo jasno, da ni mišljena le Slovenija, temveč vsa Evropa, ves svet. Ves ta naš planet je okupiran z raznimi *izmi*: fašizem, nacizem, komunizem, klerikalizem, rasizem, nacionalizem ... Ves svet je obseden s to negativnostjo. Če kdo misli pozitivno, je zrel za odstrel. S predstavo so nam dali jasno vedeti, da se tretji rajh ni rodil s Hitlerjem, temveč se je porajal že davno pred njim. In tretji rajh

ni umrl s Hitlerjem, temveč je še zdaj med nami. Mogoče še bolj kot v Dolfetovih časih. Ira Levin, ki je napisal knjigo *Dečki iz Braziliije*, je očitno imel prav. Rojevajo se novi Hitlerčki in vse več jih je.

Predstava nas je kljub humornim vložkom pustila brez besed. Res! Kako naprej, da bi svet zaživel v ljubezni? V ljubezni do invalidov, istospolnih, Romov ali ciganov in vseh, ki izstopajo iz »normalnega«. A iz dvorane smo odšli z mnenjem, da je bila še posebej namenjena nam, Slovincem. Da nam je postavila ogledalo pred gobec. V naši stranki pa se tako in tako vse od začetka ukvarjamo s tem vprašanjem.

ZKS

KONCERTNI UTRINKI

STURLE DAGSLAND, FRIFORMA IN KAVČ FESTIVAL 2023

Ker nas je januar malo uspaval, smo prvi koncert ujeli šele 31. januarja v klubu Channel Zero, kjer je na Level Upu nastopil edinstveni norveški dvojec Sturle Dagsland, ki navigira med avant folkom, sodobnimi pristopi k elektronski produkciji in vokalnimi vragolijami vokalista Sturleja, čigar tehnika je povsem svojska. Kot je napovedal Nik Drozg, organizator koncerta: »Divje, neslišano in težko opisljivo!« Naslednji koncert je minil v povsem drugih tonih in barvah. V organizaciji FriForme smo 1. februarja v Klubu Gromka lahko videli dve zasedbi. Najprej duo z Rajkom Mušičem na električni kitari, ki se prepušča navdihu trenutka in analogno-električnemu brkljanju z zvoki električnih kitar, in Žigo Ipavcem na bobnih in tolkalih, ki se v glasbi ne omejuje na stilske bariere, temveč rad znotraj njih raziskuje možnosti svobodnega igranja. Vrhunec večera je ponudil premierno sestavljeni trio z iransko klarinetistko z Dunaja Mono Matbou Riahi, bobnarjem in tolkalcem Urbanom Kušarjem in Cenetom Resnikom na tenorskem saksofonu. Še en koncert FriForme, ki je ponudil več, kot je marsikdo pričakoval, še posebej je s svojo razigranostjo in energijo navdušila gostja Mona. Na koncu sem se oglasil na enem od več kot 188 dogodkov letošnjega Kavč festivala, ki je potekal v skoraj razprodani Katerdrali

Zvezdana Novaković

Foto: Jože Balas

Sturle Dagsland

Foto: Jože Balas

Mona Matbou Riahi, FRIFORMA

Foto: Jože Balas

Kina Šiška. Nastopili so Scandi-Balkan, folk-punk zasedba Trio Katastrofa in češki Tygroom, ki poplesuje med balkansko glasbo in sodobnimi žanri, kot sta funk in hiphop, pa tudi dubstep in tehno. Najbolj pa so navdušile vse tri skupine, ki delujejo pod »okriljem« vsestranske umetnice Zvezdane Novakovič, Čaralice & Grlenice + Baba'n'dica. Prava zvezda večera in nepopisno navdušenje obiskovalcev. Sicer pa vse pohvale Matiji Solcetu in drugim prostovoljcem za organizacijo tako odličnega festivala.

Jože Balas, Foto Note

Najavi:

FESTIVAL MENT LJUBLJANA

29.–31. marec

Deveta izdaja festivala glasbenih odkritij se bo odvila na več kot 15 koncertnih in konferenčnih prizoriščih po Ljubljani. Glavnina dogodka je namenjena predvsem novim, slogovno raznovrstnim izvajalcem iz cele Evrope. Nepogrešljivi del MENT-a je tudi konferenca – vsakoletni zbor glasbenih profesionalcev s celega sveta, ki v Ljubljano prihajajo zaradi koncertnega izbora, mreženja, odličnega regijskega obiska in seveda po dozo svežih informacij ter novih poznanstev. Letošnja edicija prinaša tudi prvi fokus – Baltski fokus bo predstavil živahne scene Estonije, Latvije in Litve. Prinaša številne izvajalce, glasbene profesionalce, predstavitve in konferenčne teme, ki so vezane na baltske države. MENT tokrat združuje moči z ljubljanskim festivalom elektronske in eksperimentalne glasbe ter zvočne umetnosti SONICA in evropsko kreativno platformo SHAPE+ s posebej kuriranim odrom, posvečenim sodobni izvenserijski in avanturistični elektronski glasbi iz Vzhodne Evrope.

KELTIKA/DEFONIJA: BEEPBLIP/INA PUNTAR + LUÍS VICENTE 4TET

6. 3., Klub Gromka

Na koncertu, ki ga skupaj pripravljata cerkljanska Keltika in ljubljanska Defonija, bomo dobili vpogled v sveže stvaritve mednarodnega kvarteta portugalskega trobentača Luísa Vicenteja in domačega dvojca, ki ga sestavljata zvočni umetnici beepblip (Ida Hiršenfelter) in Ina Puntar. Vicente, eden najdejavnějšíh jazzistov na Portugalskem, je v zasedbi, ki deluje od leta 2021, zbral priznane ameriške in evropske glasbenike. Basista Stewarta je DownBeat razglasil za enega od 25 najvplivnejših jazzistov njegove generacije, saksofonista Dikemana poznamo iz zasedbe Universal Indians with Joe McPhee, medtem ko je bobnar Onno Govaert mdr. sodeloval s Kajo Draksler. Koncert bo uvedel domači dvojec beepblip/Ina Puntar.

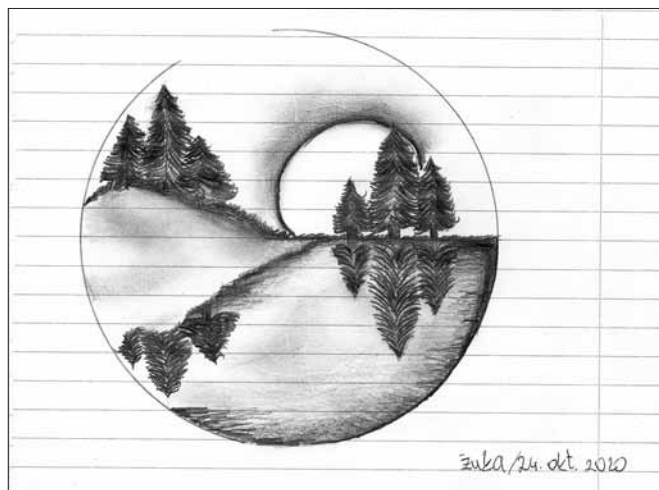
Jože Balas, Foto Note

SPREJEMNA SOBA ŠT. 45

Spet sem nazaj v sobi. Mnogi so se pritoževali, da so dolgo čakali v »trojki«. Trojka je prehodna soba ob prostorih za razgovore in obiske. Večkrat sem čakal tudi sam v trojki, ko sem odhajal na sodišče ali na drugi namenski izhod. Trojka je ob varnostnih vratih, ki jih je treba prestopiti ob vsakem prihodu ali odhodu na Povšetovo 5. Po zgradbi je več takih vrat. Stojijo na različnih vstopnih in izstopnih točkah. Varnostna vrata so detektor kovin v obliki vrat, kakršne imajo v uporabi na letališčih. Ob izhodu ali prihodu v zavod vsakogar pretipa tudi paznik. To stori tako, kakor to storijo policisti v filmih. Postavim se ob steno z razširjenimi rokami in nogami in paznik me pretipa. Vsekakor je lepše čakati v sprejemni sobi kot v trojki.

Z Debelim sva se lepo pozdravila. Še vedno sem pričakoval, da se bo želel spomniti dogodka na dvorišču. Na srečo obeh se nihče od naju ni želel pogovarjati o tem. Debelega je kar nekaj skupaj in je zaslužen dobil naziv »debeli«. Jaz ga ne kličem Debeli, a ko ga omenjam v družbi tistih, ki ga poznamo, vedno uporabljam besedo Debeli. Debeli se izgovarja z obema širokima e-jema in se sklanja bosansko v pogovoru. Preteklega dogodka, v katerega sva bila vpletena, se nisva spominjala, saj sva jo oba odnesla brez poškodb. Sam sem bil deležen tudi zaslišanja pred disciplinsko komisijo, ki me je kaznovala. Po nekem času me vpraša: »Imaš rizlo?« »Še vprašáš, seveda imam,« sem mu odgovoril, saj odkar zvijam cigarete, imam vedno tudi rizle. Papirčki za zvijanje so lahko tudi »Smoking« ali »Kartel« in podobno, a se jim vedno reče rizla, ker je tako ukoreninjeno v našem govoru, in to so vedno le papirčki za zvijanje cigaret. A ker Debeli ni nameraval zvijati navadne cigarete, je potreboval poseben tanjši papirček za zvijanje, in tudi tega sem po naključju imel. Debeli se je odločil, da zvije smotko. Ura je bila že čez drugo popoldne in me je začel spraševati, kdaj mislim, da bova imela prevoz. Skrbelo ga je, da ga ne bodo zalotili med kajenjem smotke. Jaz sem ga pomiril z besedami, da še nikoli nisem imel težav zaradi smotke. To ga je pričalo, da je do konca navil smotko, a smotko je treba znati pokaditi in naglica in nevednost nama nista bili v prid. Vsemu navkljub je v sprejemni sobi št. 45 spet dišalo po travi. Debelemu je začelo prihajati do živega, jaz pa sem ostal priseben, saj sem bil na domačem terenu. Lahko bi ga drezal, pa nisem. Pokazala se je tudi prednost domačega terena. Poznam zvoke z dvorišča in zvoke s hodnika in nič me ne more presenetiti. In tudi vem, da pazniki tovrstno početje ignorirajo, če pripornik ne povzroča težav, in tako smo vsi zadovoljni. Treba je le ohraniti prisebnost in se vedno vljudno obnašati do pravosodnih policistov.

V Debelem so se vzbudile slabe misli in postajal je vedno bolj tih in se odmikal proti vratom sobe. Gledal je ven skozi okno in nekaj rekel o tistem, kar je videl na dvorišču. Hotel sem odpreti okno, da bi bilo razločnejše videti tisto, kar gleda. On me je preplašeno ustavil: »Pusti okno zaprto!« Še nekaj minut je preplašen stal pred vrati sprejemne sobe in potem je rekel: »Daj še eno rizlo.« Nisem mu ugovarjal. Na dvorišču sem opazil tudi Neda, a ga nisem poklical. Med nama se je ustvaril naboj, ki zna tudi preskočiti. On je prva oseba, ob kateri sem pomislil, da si poiščem mecena. Tudi on je bil zapisan v zgodbi Sprejemna soba št. 45 in sem mu zaokus poslal šest strani v branje. To je bilo prvič in zadnjič, da sem nekomu pustil rokopis v branje. Na tistih straneh opisujem Neda, Muho in Bena. Opisujem tudi, kako je Muha prišel do poškodb in zaceljenih brazgotin na

L-King

glavi. Skozi okno sprejemne sobe nisem želel vpiti »Ned, vrni mi tekst«, ker sem mu že večkrat poslal sporočilo, naj mi vrne tistih šest strani, a mi jih ni vrnil, saj se boji, mislim, da mu tovrstno pisanje lahko škodi, ali pa mu je besedilo tako všeč, da želi obdržati te vrstice za spomin. Če bi mene nekdo tako lepo objektivno opisal in še vključil v zgodbo, bi bil vesel in bi se mu lepo zahvalil ter podprl njegovo delo. Zagotovo se prepozna v besedilu bolj kakor pa samo po imenu, ki je v rokopisu še njegovo pravo. Njegova skrb, da bi zgodba vplivala na njegovo sojenje ali sloves, ni upravičena. Z Debelim sva se skulirala in počutila, kot da sva najpomembnejši barabi na Povšetovi 5, saj greva v Slovenski centralni zapor. Jaz se imam že tako ali tako za najbolj kul osebo in za to ne potrebujem potrdila okolice. V tistih elementih, ki meni kaj pomenijo, sem kul. To je vintage samozavest iz prejšnjega tisočletja. Že to, da je nekdo rojen v prejšnjem stoletju ali tisočletju, postaja vedno bolj kul, bolj kot se odmika ta velika časovna prelomnica.

Vožnja do Doba z dvema barabama v pravosodnem kombiju ni bila dolgotrajna. Sedela sva na zadnji klopi pravosodnega kombija, ki ima ta del pregrajen z nerjavečo mrežo z vseh strani. V mreži pred zadnjo klopjo so tudi zamrežena drsna vrata. Opazil sem, da ima Debeli višjo varnostno oceno kot jaz. Jaz sem imel na rokah lisice, Debeli pa je imel še pas, na katerega so bile lisice pritrjene. To sem imel le na obisku sodišča. Drug z drugim sva tekmovala v hladnosti. Mogoče zato, ker sva čutila hlad avtomobilske klime, ki je bila prižgana. Debeli je bil vesel, saj je nenehno ponavljal, da si zelo želi na Dob, ker tam bo postal pravi kaznjenec in bo dobil ugodnosti, in tega se veseli. Tudi mene je vprašal, kaj pričakujem od premestitve. Povedal sem mu, da stvari jemljem tako, kakor nanese, in ne pričakujem nič. Šalil sem se na njegov račun, ker si ni mogel popraviti zaščitne maske na obrazu zaradi lisic, priklenjenih na pasu. To sem mu popravljaj jaz in sem mu rekel, da je moj »bejbi«. V Trebnjem smo zavili dol z avtoceste in po slabih desetih kilometrih razgibane ceste smo v Slovenski vasi zavili desno na pot, ki je vodila do ZPKZ Dob. Na Dobu so bili na vrsti najprej pregledi, detektorji kovin in čakanje v celici vhodne stražarnice. Odgovorila sva še na nekaj preprostih vprašanj, a to je bil še vhod v varovano območje.

N. Viktor, ZPKZ Dob

REZERVAT: DNEVNIK OBSOJENCA 0-118/2015

Ta dnevnik je resnična zgodba življenja v ZPKZ Ljubljana, Povšetova ul. 5. Pisati sem ga začel 26. 4. 2015. Naj vam ga bo v veselje brati in naj vam nekaj da, kaj koristnega. Glede na to, da se najde v njem tudi kaj nepojasnjenega, čudnega, nedorečenega, naj vas ne bo sram. Vprašajte. Moj elektronski naslov vam je vedno na razpolago: taubi66@gmail.com.

Nedelja, 19. 7.

Jaz: »Koliko je ura?«

Miha: »Deset do enajstih. Še deset minut do metadona, če bodo seveda točni, kar nikoli niso. Saj si videl, da so zjutraj točno ob uri prinesli Apaurine, in če bodo točni tudi zdaj, bom današnji dan preživel v redu (to je že petič danes povedal) in me ne bo strah. Včeraj mi tisti Dormicum ni nič naredil. Blokado dajo vanj. Moral bi me sesuti. Dormicum so včasih uporabljali v bolnici za anestezijo in je zadel kot šus, zdaj pa ni od vsega tega

sranja nič. Sedem evrov sem vrgel v smeti, jebemti (to sem od včeraj slišal že najmanj desetkrat), samo lačen sem bil po njem. Na srečo imam arašidovo maslo in žlizo. Mama je mislila, da sem nor. Hišo smo imeli čisto ob gozdu, a veš, smreke, borovci, kostanji. Veš, koliko kostanja, borovnic in gozdnih jagod sem nabral. Samo takrat se je dalo. Prekleti Dormicum. Dva tobaka bi lahko kupil. Ja, pa koliko drv sem našagal. Kaj je to na TV? Ljudje in zemlja? Saj ne znajo niti kose držati. To moraš tako in tako. Pa brusiti. Veš, kako sem jaz to obvladal. Neverjetno. Vse je šlo. In Apaurini so bili včasih boljši. Saj jih sploh ne čutiš. Upam, da bo vsaj metadon kaj boljši, da ne bo spet sranje. Samo sok. Da.«

Pa le za uro sem ga vprašal. To bo zdaj ropotal do večera, dokler ne bo zaspal. Zaustavite življenje, rad bi izstopil.

Taubi, ZPKZ Povšetova

029
KRALJI
ULICE

INVENTURA

Sem Rade Nikolić, rojen 13. marca 1977 v Novem mestu, živim v Ljubljani in sem ilustrator. Trenutno bivam v ZPKZ Ljubljana na Povšetovi 5, kjer služim šestmesečno kazen zaradi 204. in 205. člena – velika in mala tatvina.

Tukaj nisem prvič, saj sem večkratni splošni povratnik in sem že sedel zaradi enakih kaznivih dejanj, ki sem jih naredil zaradi zlorabe drog in alkohola. Substance, ki so mi zameglile um, so se mi zagnusile in jih ne nameravam več zlorabljati. Pod njihovim vplivom sem človeška smet oziroma džanki, kot bi nekateri dejali. Zaradi dolgčasa sem večino dni preživel na ulici, se družil z ljudmi, ki niso bili najbolj zdrava družba, ampak jaz sem želel le filozofirati, gledati, poslušati in se spontano filati s temačno energijo, ki je vplivala na moje življenje. Samodejno sem se spremenil v stvar brez duše, si uničeval telo in pozabil na svoje pozitivne lastnosti, ki bi me lahko rešile iz situacij, v katerih sem bil. Šestmesečno kazen služim v sobi z ljudmi, ki sem jih sodil napačno in se jim javno opravičujem za dejanja in škodo, ki sem jih povzročil iz malomarnosti. Pozabil sem na dostojanstvo in red v življenju 45-letnika. Predolgo je trajalo obdobje megle, ki je prineslo več škode kot koristi. Opravičujem se tudi zavodom za prestanje zaporne kazni in vsem, ki sem jim povzročil bolečino, ko sem deloval kot oseba z okvaro in fasado, ki je bila lažna in brez vesti. Zdaj imam okvarjeno hrbtenico in možgane ter virus HCV, ki ga bom nosil celo življenje v sebi kot opomin. To sem bil jaz.

Namen tega pisma, ki ga pišem iz celice, v kateri sem preživel večino kazni, ki mi je bila izrečena, je, da je čas lahko res relativen. Vem, da živeti je lepo. In vem, da je vse, kar storiš drugim ali sebi, bumerang ali tehcnica. Vse se vrne v enaki meri, kot je bila storjeno. Pozdrav iz ZPKZ Ljubljana, Povšetova 5.

Rade Nikolić, ZPKZ Povšetova

Rade Nikolić

BO OD KRIŽANK OSTAL LE KRIŽ?

Križanka zavzema osrednji del v vsakem časopisu in je najpopularnejša ugankarska zvrst. Že pred leti so nastali razni ugankarski časopisi, zborniki (kot npr. knjiga izbranih ugank *Križanka kraljica ugank* Branka Milovanovića), posebni ugankarski slovarji, ki so imeli v prvih izdajah sicer številne besede, ki jih v ugankarstvu ne uporabljamo, ter napačne rojstne podatke znanih oseb, o čemer sem podal kritično presojo v Večeru in Delu, pa tudi v elektronski obliki. Vsi so v veliko pomoč sestavljavcem in reševalcem križank. Ugankarstvo je postalo prava industrija, o čemer zgovorno priča dejstvo, da so prodajne police polne te zvrsti literature. Tudi dnevno časopisje ne more več brez sveže, nove križanke. Število bralcev in naročnikov je marsikje odvisno prav od tega. Količina reševalcev se množi tudi s povečanim številom osebnih računalnikov in jasno je, da se vsaj nekateri želijo preizkusiti v vlogi sestavljavcev. To je v osnovi mogoče, le da obstajajo ovire, ki jim to malce otežujejo. Za križanke obstajajo določena pravila. Danes so v pomoč številni priročniki in elektronske izdaje slovarjev. Paziti je treba tudi na obliko. Zaprte posamezne črke so prepovedane, in če jih je več, močno znižajo povprečje dolžine besed križanke, zato na policah z ugankarskimi revijami ne boste našli takšnih, ki bi vsebovale to anomalijo. Izjema je le italijanska križanka, ki ima začetno dolgo besedo v višini cele križanke.

O vsem tem se lahko prepričate v revijah in časopisih, ki jih ponujajo police v kioskih. Edicije založb Media24, Dnevnika in Večera ne bodo objavile takšnih ugank, ki so polne anomalij za zniževanje kakovosti križank. V Večeru sem kot zunanji sodelavec objavljal svoje prispevke več kot 50 let in spremljal razvoj ugankarstva in predvsem križank, ki jih je več kot 50 različnih tipov. Še vedno se pojavljajo nove oblike, zadržujoč obstoječa pravila, ki jih je mogoče najti v brošurah *Od uganke do uganke* Pavleta Gregorčiča in Draga Bajta v izdaji Mladinske knjige iz leta 1978 in *Priročnik za ugankarje: Kako rešujemo in sestavljamo križanke* Jožeta Berdona iz leta 1998, ali kot so jih utrjevali nekdanji sestavljavci, npr. Marko Napast, Pavle Gregorčič, Jože Berdon, Edi Klasinc itn., da ne naštevam vseh, ki še danes sestavljamo in objavljamo v ugankarskih revijah, glasilih ali na internetu.

Pokritiziral bi dejstvo, da se z načinom sedanjega objavljanja starih križank ukinja avtorsko živo in aktualno ugankarstvo. Le kdo ni vesel novih besed in besednih zvez, novih opisov, jezik je vendar živ, vsak dan vzniknejo novi pojmi, imena in priimki. K temu stremimo sestavljavci v vsaki novi križanki ali uganki. Če časopisna hiša tega ne podpira in se odloči le štancati ugankarstvo iz zgodovinske shrambe, je to dejanje kratkovidno, povsem neprofesionalno in odraža fijakarsko vdanost strogemu profitnemu razmišljanju, hkrati pa pomeni znatni prispevek k pokopu slovenskega avtorskega ugankarstva, kolikor ga je še sploh ostalo. Gre za popolno nepoznavanje in razvrednotenje ugankarstva. Križanke so pripomogle tudi k nastanku namizne igre *Križemkražem*, ki jo gojimo že 30 let, tudi z mesečnimi turnirji v različnih krajih in šolah, kjer se je uveljavila kot odličen didaktični pripomoček. Igra je zadržala vse elemente pravil, ki veljajo za križanko.

Foto: osebni arhiv

Križemkražem turnir

K pisanju me je med drugim spodbudilo dejstvo, da smo zunanji sodelavci izgubili možnost ustvarjati aktualne križanke in druge uganke, kar priča o odnosu lastnikov do ugankarstva, da po toliko letih sodelovanja z nekaterimi časopisnimi hišami nismo vredni niti opravičila ali zahvale za sodelovanje. Preprosto mrk. Zakaj? Gotovo se za ta korak odgovorni niso odločili zaradi kakovosti, saj so sedaj začeli s poobjavo starih križank, celo že pokojnih avtorjev. Ustvaril se jim je obilen arhiv križank, ki so po prvi objavi in plačanem honorarju postale last podjetja. Ustvarjalno ugankarstvo je tako v zadnjem času doživelo škodljiv in nepremišljen udarec. Nekateri večji tiskani mediji kar ponatiskujejo nekaj let stare in že objavljene križanke. Njihovi lastniki najbrž menijo, da bodo s takšno reciklažo pridobili še kak dodaten cent. Ponatis ali ponovna objava križanke, ki ji dodajo le novo zaporedno številko, ne stane lastnika nič, a je reševanje v drugo bolj izguba časa kakor pa užitek odkrivanja in rešitve novega »trdega oreha«. Pri izboru ugank se sedaj gleda le na to, da je stran napolnjena, ne pa, ali imajo uganke neko rdečo nit, ki jih med seboj povezuje. Dolgoletna tradicija časopisov z vikend prilogo je bila, da so objavili celostransko nagradno križanko, ne pa polnili strani z manj privlačnimi drobnimi ugankami oziroma mašili. Končno pa, kako dolgo bodo s tem zadovoljni reševalci, ki so že kdaj prej isto križanko reševali v kateri drugi ediciji? Tudi honorarji bi tu ne smeli imeti prestižne veljave, ker so bili mizerni ali vsaj močno podcenjeni že nekaj časa nazaj, zavedajoč se seveda, da lastnik ni nujno ljubitelj enigme, ampak nekdo, ki stremi le k čim večjemu dobičku. Sestavljavec pa bi moral biti zadovoljen že s tem, da sta njegovo delo in trud poplačana z objavo in skromnim honorarjem. Upam, da te poteze, ki jih sedaj vlečejo lastniki, ne bodo bumerang, ki jim bo še bolj znižal naklado in prodajo. Sestavljavci že dalj časa sestavljamo in po možnosti objavljamo križanke samo zato, da ostanemo v kondiciji in so križanke mogoče eden od korakov omejevanja razvoja demence. Honorar nam služi le še zato, da imamo moralno zadoščenje, da ne delamo zastonj, da je to delo cenjeno in da nam je priznано avtorstvo pri objavi.

Jože Pauman, sestavljavec ugank

SLIKAR IN PISATELJ (HERMAN)	REŽISER FILMA ORKESTER (MATEVŽ)	IME NEK- DANJEGA PEVČARJA- RIMOVKEGA	OŽIVLJENI MRTVECI V KARIBSKIH KULTIH VUDUJA	ČEČELJ, PODALJŠEK MEHKEGA NEBA V GRU (anag.)	ORAČ	KEMIJSKI ZNAK ZAARGON	PIANIST (ALEXANDER)	VZDEVEK FILM. IGR. OLIVERJA HARDYJA	MESTO NA J. NORVEŠKE V FJORDU SAGNE (anag. VLAKI)	ROMUNSKA ORODNA TELOVADKA (SIMONA)	NEKDANJI VELENJSKI ŽUPAN (BOJAN; 1961-2020)
POSTEKL- NINA STRJEN PRE- LIV NA ŽIVILU				9			REDKO GOL, NEPORASEL HRIB, GOLEC			13	7
OBMEJNO MESTO NA HRVAŠKEM OB DONAVI							UTRDBAV TEKSAŠKEM MESTU SAN AN- TONIO				
KOT PRI ORIENTACIJI						KRAJ IN RT NA SEVERU DUGEGA OTOKA	OBLAZINJE- NO LEZIŠČE BREZ STRANIC				
KEMIJSKI SIMBOL ZARADJI		MUČENEC IN SVETNIK VARMENJI		16			CIGARETA IZ MARIJUANE HAŠIŠA HITER LOVSKI PES				8
NASLOV NUŠČEVE KOMEDIJE		GROFJAV SREDNJEM DELU IRSKE PODEŽELSKO NASELJE	4				3		OTOČJE V MOLUKIH, INDONEZIJA DALMATIN- SKO Ž. IME		
KEMIJSKI SIMBOL ZA JOD	VINKO JELOVAC MULTIDISI- PLINARNA UMETNICA (EVA)				TIPALKA PRI ŽUŽELKAH (imendna) POSNETKI STEGA KADRA Z NASPROT- NESTRANI	SVED. PRVAKI NJAV ORIENT. TEKU HANNUS NEM ZNAMKA AVTOMOBILOV			RADO ČASL FILM Z ITO RINO V GLAVNI VLOGI		
JAPONSKA TOVARNA HI-FI OPREME			12						18	INDIJSKI STAROSELEC	MANJŠI OTOK V JADRANU V ZADARSKI SKUPINI
UM, RAZUM			Q			KIS	AVTOR TRAVIATE KRALJEVIČ IZ IND. EPA MAHABHARATE		23		
ČEGO (ŠIMPANZ) BREZ VOKALOV		SKUPINA TREHNU- KLEOTIDOV GR. TELEKOM DRUŽBA		27			11	SP. PISATELJ, FILOZOF IN ZGODOVINAR (EUGENIO DE, 1862 DO 1954) MOTORIST, LETEČI KLANJEČ (LUDVIK, 1906-1989)		2	
PROSTOR, KJER SE KOPLJE ILOVICA								25			14
DEL MESTAS POSEBNIMI ZNAČIL- NOSTMI			28		STOPNJA PRIDEVNIKA ALI PRISLOVA ALPINETUM			26			NORBERT ELIAS
POGOSTO PRVA POMLADANSKA SOLATA			20		10		19				
 DUŠAN		ŠVICARSKI DRAMATIK JOHANNES (500 DO 1551)				INDIJSKO MESTO OB REKI CAUVERY	6		24	21	
MULTIDISCIPLINARNA UMETNICA		JOŽE INGOLIČ			PETER PAN IME AM. PISAT HUNTERJA (anag. VENA)	22	SILA, POTREBA	IND. PIHALNI INSTRUM. KROTLI, KAC SOGLASNIKA S KLJUČICO		TEKOČA MAŠČOBA	SLIKAR (NIKOLAJ)
 EMA									NAJDAJŠA REKA V SIBIRIJI ŽENSKI PEV- SKI GLAS		
		OSEBA IZ VORANČEVE "JAMNICE"				15	IMAJO GA RADI ZAJCI, MI PATUDI KISLO		SVETLO AN- GLEŠKO PIVO EVA SRŠEN		17
		IME AM. FILMSKE IGRALKE NALDI				5	NEMŠKI FILOZOF (ERNST, 1880-1948)	1			

BIN - indijski pihalni instrument krotilec kač, IARMHI - grofija v srednjem delu Irske, KODON - skupina treh nukleotidov, LAVIK - mesto na jugu Norveške v fjordu Sagne, NITA - ime ameriške filmske igralkice Naldi

Ime in priimek: _____

Naslov: _____

Rešitev šahovske uganke: 1. Td8+, Ke7;
2. Dd2, Tf8; 3. Dd7+, Sxd7; 4. Td7++.

NAGRADNA KRIŽANKA

Pravilno izpolnjeno križanko pošljite do konca tekočega meseca na urednistvo@kraljiulice.org ali na naslov Društvo Kralji ulice, Pražakova 6, 1000 Ljubljana. Štirim izžrebanim bomo podelili knjigo Samota orgazmov pozabljenih smrti avtorja Franja Frančiča. Iskrene čestitke nagrajencem in nagrajenki pravilno rešene januarske nagradne križanke, ki so: Ludvik Ivanetič iz Starega trga pri Ložu, Asim Alidžanović iz Kranja, Janko Mlakar iz Polzele, Peter Jerič iz Velenja in Eva Kirn iz Ljubljane.

031
KRALJI
ULICE

Sestavil: Jože Pauman

KRAVŽLJANJE MOŽGANOV

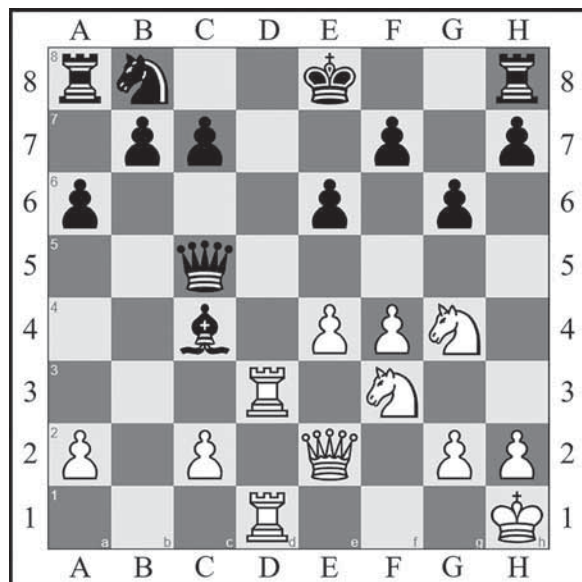
Iz igre J. Hector (2454) – T. Petersen (2300), 60. ekipno prvenstvo 2022/23, 14. 1. 2023, Danska.

Na potezi je beli. Črnega matira v četrti potezi.

Jean Nikolič

Standardni algebrski šahovski zapis:

pijon/kmet – brez oznake, S – skakač, L – lovec, T – trdnjava, D – dama, K – kralj, x – jemanje figure, + – šah, ++ – mat, O-O – mala rokada, O-O-O – velika rokada, = – remi/ponudba remija, e. p. – en passant (kmetovo jemanje mimogrede).

REŠITEV JE OBJAVLJENA NA STRANI 31.

Vir: chesspub.net

KOMENTARNICA: 030 323 128

DRAGE BRALKE IN BRALCI, KER VEMO, DA VČASIH KAKŠNO MNENJE ZBEŽI Z OBZORJA, ŠE PREDEN PRIDEMO DO SVINČNIKA IN PAPIRJA OZIROMA STOLA PRED EKRANOM V VIRTUALNI SVET, IN KER JE MOBILNI TELEFON VEČINOMA NAŠ TESNEJŠI SODELAVEC, SMO ODPRLI KOMENTARNICO. V NJEJ OBJAVLJAMO VAŠE POHVALE, PRIPOMBE, PREDLOGE IN VTISE. OB VSAKRŠNI URI JIH LAHKO POŠLJETE NA TELEFONSKO ŠTEVILKO 030 323 128, NA UREDNISTVO@KRALJIULICE.ORG ALI NA NAŠ FACEBOOK PROFIL. VABLJENI H KOMENTIRANJU!

IN MEMORIAM: JANEZ NAROBÉ

Foto: Nada Žgank

Čeprav je imel svoje muhe, je bil po srcu dober in nam je ostal v lepem spominu. Adijo, prijatelj!

Andro in ekipa

NEVID(e)NA LUBLANA

Vodniki in vodnice z brezdomno izkušnjo vam preko pripovedovanja zgodb predstavimo večplastnost brezdomstva in svoje izkušnje z ulice. Govorimo zgodbo o mestu, o sebi in o brezdomstvu.

Pohod poteka v manjših skupinah 3-10 oseb, kar udeležencem omogoča varen prostor, kje lahko vprašajo tisto, kar jih že dolgo zanima, a si do sedaj niso upali. Traja 1,5-2 uri. Prispevek za turo po osebni znaša 8 evrov za dijake, študente, upokoјence in nezaposlene ter 10 evrov za zaposlene. Možne so tudi individualne ture za katere prispevek znaša 15 evrov.

Za prijavo nam pišite na: tura@kraljiulice.org ali na Facebook Nevidena Lublana

Pridružite se nam pri odkrivanju drugačne Ljubljane!

OGLASNA DESKA

Izšel je drugi slovenski prevod knjige Willa Halla z naslovom Vodnik za opuščanje uporabe psihiatričnih zdravil v skladu z načeli zmanjševanje škode. Zainteresirani jo lahko kupite po ceni 3 € na sedežu društva Pražakova 6 v Ljubljani, ali jo naročite po ceni 5 € po pošti.

V društvu Kralji ulice sprejemamo hrano za naše brezdomne pse. Bo zelo dobrodošla! Hvala!

Podari knjigo in jo prinesi na Kralje. Pražakova 6, 1000 Ljubljana.
Pon.–pet. 8.00–15.00.
Tel.: 059 022 503

Društvo Kralji ulice se v mesecu decembru zahvaljuje:

- pekarni OSEM za pekovske izdelke,
 - slaščičarni ZVEŽDA za slaščice,
 - fotostudiu FOTO GRAD za pet kupončkov za fotografiranje,
 - fotostudiu FOTO TIVOLI za pet kupončkov za fotografiranje,
 - ACH Volley Ljubljana za vstopnice,
 - NK OLIMPIJA za vstopnice,
 - KK CEDEVITA OLIMPIJA za vstopnice,
 - ZELENEMU ZABOJČKU za bio jabolčni sok,
 - ANIMAL ANGELS za kritje stroškov veterinarskih storitev in
 - vsem dobrim ljudem za oblačila, obutev, hrano in božična darila.
- Se priporočamo za naprej.

Če želite objaviti svojo življenjsko zgodbo, nam jo lahko pošljete na urednistvo@kraljiulice.org ali nas pokličete na 030 323 128.

Športna sekcija Kralji ulice vas vabi vsak torek 15.30–16.30 v Športni center Triglav za Bežigradom (bálon) na nogometno urico. Vsi dobrodošli!

033
KRALJI
ULICE

Delovanje našega društva lahko podprete tudi tako, da nam namenite 1 odstotek dohodnine, ki vam jo država odmeri za preteklo leto. To storite s spodnjim obrazcem, ki ga izpolnite in

pošljete na pristojni urad FURS (v Ljubljani je naslov: Davčna ulica 1, 1000 Ljubljana). Hvala!

PODATKI O DAVČNEM ZAVEZANCU:

(ime in priimek davčnega zavezanca)

(podatki o bivališču: naselje, ulica, hišna številka)

(poštna številka, ime pošte)

Davčna številka

--	--	--	--	--	--	--	--	--	--

(pristojni finančni urad)

ZAHTEVA za namenitev dela dohodnine za donacije

Ime oziroma naziv upravičenca	Davčna številka upravičenca								Odstotek (%)
Društvo za pomoč in samopomoč brezdomcev Kralji ulice	2	3	9	5	6	0	4	6	1%

V/Na _____, dne _____

podpis zavezanca/ke

MILOŠEV FOTO KOTIČEK: IZNAJDLJIVOST

<https://www.instagram.com/stosicmilos/>

<https://www.facebook.com/milos.stosic.965>

034
KRALJI
ULICE

Foto: Miloš Stošić

Foto: Miloš Stošić

Tokratna tema foto kотиčka je iznajdljivost. Prikazani so poskusi ohranitve parkirnega mesta, da vam ga ne bi zasedeli in prevzeli someščani. Kraj fotografiranja je glavno mesto države, ki pripada evropski celini.

Miloš Stošić,
prevedel Jean Nikolič

Foto: Miloš Stošić

Foto: Miloš Stošić

Foto: Miloš Stošić

Foto: Miloš Stošić

BY MILOŠ

Gogi & Žiga: »Žiga je moj
osebni asistent. Je človek na
mestu in ga zelo cenim.«

